

STAATSBETRIEB
SACHSENFORST

Freistaat
SACHSEN

Krušné hory - jedno pohoří dva přístupy k lesu i zvěři

Sborník příspěvků, souvisejících textů a závěrů z odborného semináře

6.-7.10.2016

Místo konání:

Lesy města Boží Dar

Forstbezirk Eibenstock, Sachsenforst

Sestavili:

Milan Hron, Karel Picura, Pro Silva Bohemica

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

Vážení účastníci semináře a čtenáři tohoto sborníku,

více než dvacet let od vzniku české pobočky Pro Silva se setkáváme, vzděláváme, sdílíme zkušenosti a předáváme je dál zejména v oblasti pěstění lesa směřujícího k jeho vyšší stabilitě a výnosu při udržení všech jeho dalších funkcí. Volíme k tomu zatím méně používané metody náročnější zejména na vzdělání a přemýšlení lesníka. Máme celkem jasnou představu o konečném ideálním stavu porostů, ale jeho dosažení přesahuje náš „služební věk“. Přesto usilujeme o předání lesa pokračovatelům v co nejlepším stavu tak, aby mohli (pokud budou chtít a bude jim to umožněno) pokračovat v nepasečném hospodaření v různověkých a druhově pestrých porostech, které považujeme za optimální pro vlastníka, krajinu i společnost.

Dlouhodobým faktorem negativně působícím na naši práci jsou stavy spárkaté zvěře zasahující mnohdy do podstaty lesa, v lepším případě „jen“ zhoršující jeho zdravotní stav, odrůstání a druhovou pestrost. Hledat vyvážený stav zvěře a prostředí je třeba v lese, ne na papíře ve formě čísla vzniklého... řekněme různě. V anotaci k akci jsme psali:

„Tento rok se může stát významným mezníkem v české myslivosti a tím i v českém lesním hospodářství.“

Nyní už víme, že se mezníkem tento rok určitě nestane. Ale kdoví, třeba to bude ten příští. Je naší morální povinností k tomu přispět, aspoň ve formě tohoto semináře. Zbytek textu anotace již platí:

„Od přijetí nové zákonné úpravy si každá zájmová skupina slibuje zlepšení podmínek pro svoji činnost. Dosud se tyto představy značně lišily, úhelným kamenem jsou stavy zvěře. Jejich razantní snížení vyžadované nejvíce vlastníky lesů a zemědělské půdy se nepotkává s představou myslivců, že zvěř jako hlavní předmět jejich zájmu z krajiny prakticky zmizí a nebude co lovit.

Dlouhotrvající problém lze řešit „českou cestou“ pomocí stanovených omezení, zákazů, příkazů, čísel, nebo vzájemnou větší tolerancí a shodou nad základními principy požadovaného stavu prostředí, vytvářením podmínek pro chov zvěře a cílovým stavem, ke kterému by nová myslivecká norma měla vést – alespoň po několik (více) let, během kterých lze ověřit, zda tam opravdu vede.

Místo tápání a dohadů se můžeme inspirovat tam, kde je problém již poměrně uspokojivě vyřešen – hned na druhé straně stejných hor. Prostředí i zvěř jsou zde obdobné, jejich rovnováhu udržuje renomovaný státní podnik, les je intenzivně obnovován listnatými dřevinami i jedlí a přitom je myslivost zpřístupněna mnohem širšímu okruhu osob než v Čechách.

Přijměte proto opakované pozvání do horských lesů, kde dvojí přístup k lesu i zvěři prokazatelně přináší dvojí výsledky. Pojdme se seznámit s možnostmi, jak lze pomoci lesu i české myslivosti.“

Závěrem mi dovoluji poděkovat našim hostitelům – lesníkům a dalšímu personálu města Boží Dar a kolegům ze saských státních lesů. Je dobře, že státní hranice není na překážku zvěři a zejména lidem při jejich společném snažení.

Milan Hron, předseda PSB

Obsah

Milan Hron, PSB: Předmluva

Milan Hron, PSB: Krušné hory – proč jsme tu? (prezentace)

Miroslav Sloup, ÚHÚL: Vliv zvěře na lesní ekosystém Krušných hor (pojednání)

Stephan Schusser, Staatsbetrieb Sachsenforst, Forstbezirk Eibenstock: Úspěšná tvorba smíšených lesních porostů prostřednictvím důsledné myslivecké strategie na LS Eibenstock (prezentace)

Dirk-Roger Eisenhauer, Staatsbetrieb Sachsenforst: Systém provozování myslivosti u státního podniku Staatsbetrieb Sachsenforst (prezentace)

Karel Picura, Město Boží Dar: Přechod k nepasečnému hospodaření v oblasti s tlakem jelení zvěře - ML Boží Dar (prezentace)

Stephan Schusser, Staatsbetrieb Sachsenforst, Forstbezirk Eibenstock, Karel Picura, Město Boží Dar: Krušné hory - jedno pohoří, dva přístupy k lesu i zvěři (porovnání)

Krušné hory

- jedno pohoří
- dva přístupy k lesu i zvěři
(proč jsme tu?)

Milan Hron, Pro Silva Bohemica

6.-7.10.2016, Boží Dar

1

I. Pro Silva

(pouhé tři) Principy

1. *Plné ekologicky oprávněné využívání produkčního potenciálu stanoviště („správný strom na správné místo“)*
2. *Udržování rovnováhy ekosystému nepřetržitostí porostního prostředí („nepasečně“)*
3. *Využití produkční schopnosti (funkčního potenciálu) každého stromu („základní jednotkou lesa je strom, ne porost“)*

Plné využití přírodních sil ve prospěch hospodaření-

NEPASEČNÉ LESNICTVÍ
(šetří práci a peníze a je tvůrčí)

2

II. Pro Silva Bohemica

- *Pobočný (a největší) spolek v rámci ČLS*
- *Cca 150 členů*
- *Setkávání se, sdílení zkušeností, otevřenost diskuzi a lidem, ukazování cest, publikační činnost, ...*
- *Aktuální střednědobý úkol: úprava legislativy pro snadnější využití nepasečných postupů*

3

III. Proč jsme tu

1. *Velmi rozvinuté nepasečné hospodaření na obou stranách hranice (vzhledem k „nastavení systému“)...*
2. *... značně rozdílný výsledek...*
3. *Jaký les bychom si zde (jako lesníci) představovali?*
4. *Hledejme rozdíly. Zkusme se inspirovat.*
5. *Vliv zvěře? Hlavní téma, hlavní příčina?*
6. *Legislativní „posuny“ v ČR?*

Zvěř – zásadní limit pro (zejména nepasečné) lesnictví:

- *přirozená obnova nejen hlavních dřevin*
- *nízké hektarové počty všech stádií vývoje lesa*
- *výpadek některého ze stádií = porušená struktura lesa*

4

Předpokládané dopady klimatické změny na lesy v příštích desetiletích

5

Použité zdroje:

1. Komplexní studie dopadů, zranitelnosti a zdrojů rizik souvisejících se změnou klimatu v ČR

*(zadavatel: MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ –
jako podklad pro zpracování adaptační strategie
ČR 2016*

zpracovatel: EKOTOXA s.r.o.)

2. Economics of Climate Change on European Forestry

(zpracovatel: Marc Hanewinkel, Univ. of Freiburg

6

Zkratka: Nejvíc ohrožen je smrk:

plochy PLO nesplňujících ekologickou valenci pro smrk v obdobích:

B. 1991-2009 (výchozí stav)

C. 2010-2039 (67 % rozlohy z B)

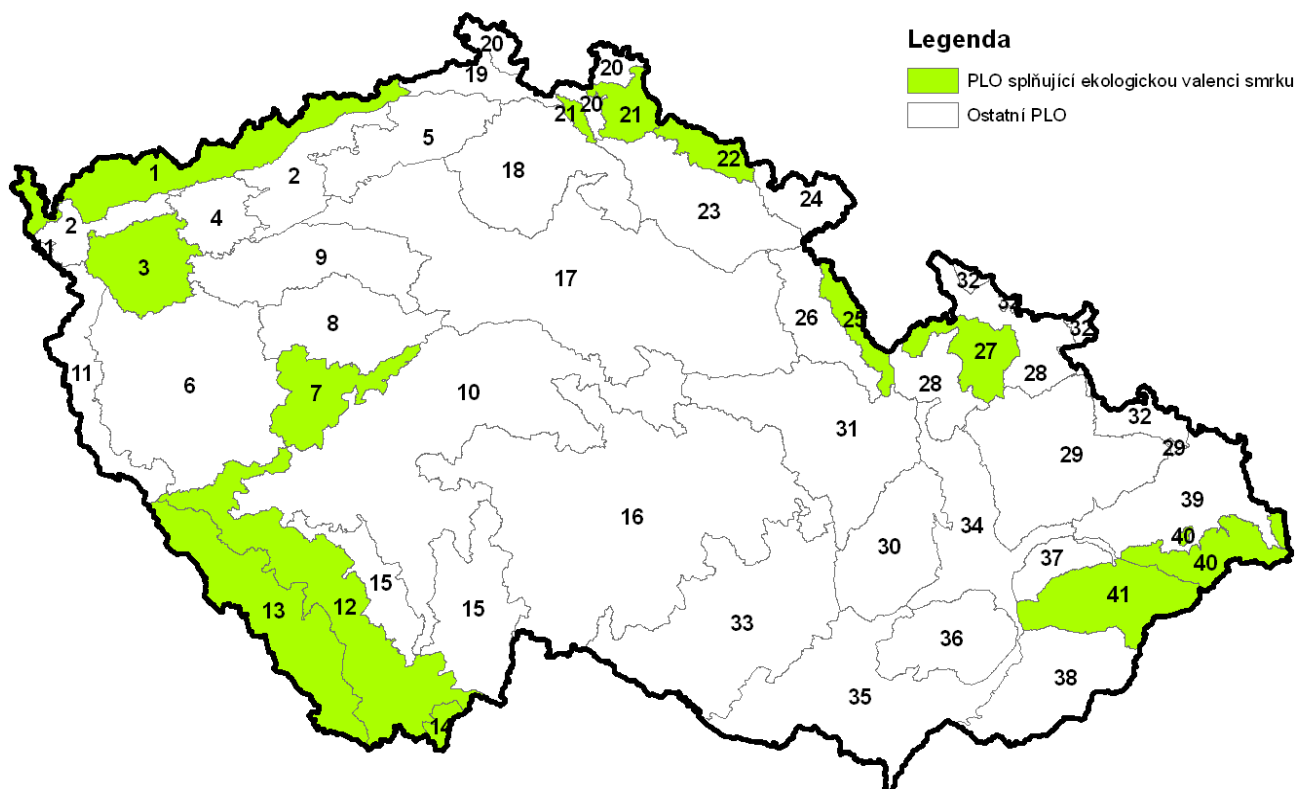
D. 2040-2069 (54 % rozlohy z B)

E. 2070-2099 (34 % rozlohy z B)

7

Období do	PLO (a LVS) nesplňující ekologickou valenci pro smrk
-2009	PLO 1 (pro LVS 4), 4, 8, 9, 10, 17, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37;
-2039	PLO 1 (pro LVS 4), 4, 8, 9, 10, 17, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37;
-2069	PLO 1 (mimo LVS 8), 2, 3, 4, 5, 6, 7 (mimo LVS 5 – 6), 8, 9, 10, 11 (mimo LVS 7), 12 (pro LVS 4), 14 (pro LVS 5), 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 (pro LVS 4), 23 (pro LVS 4 – 5), 24, 25 (pro LVS 5 - 6), 26, 27 (pro LVS 4), 28 (pro LVS 4 - 5), 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38 (pro LVS 4 - 5), 31, 39 (pro LVS 4), 40 (pro LVS 4), 41 (pro LVS 4 – 5)
-2099	PLO 1 (mimo LVS 8), 2, 3, 4, 5, 6, 7 (mimo LVS 5 – 6), 8, 9, 10, PLO 11 (do LVS 7), 12 (do LVS 5), 13 (pro LVS 5), 14 (do LVS 6), 15, 16, 18, 19, 20, 21 (do LVS 5), 22 (pro LVS 5), 23 (do LVS 6), 24, 25 (pro LVS 5 - 6), 26, 27 (do LVS 5 - 6), 28 (LVS 4 - 6), 29, 31, 40 (do LVS 5), 41 (pro LVS 4 – 5)

Přírodní lesní oblasti splňující ekologickou valenci smrku v následujícím období do r. 2099

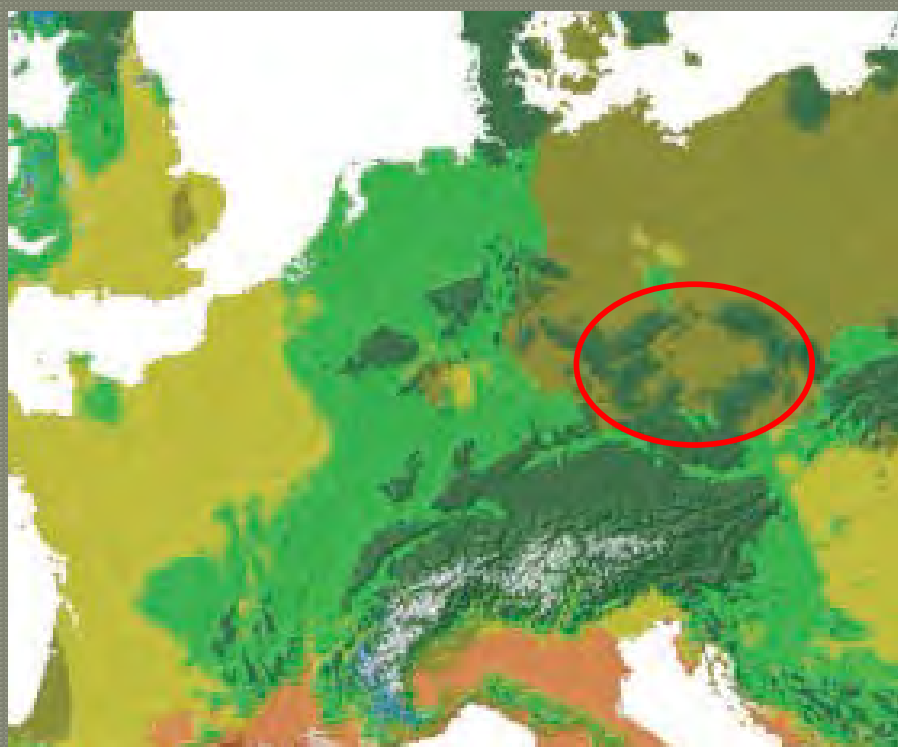
Pozn.: Mapa nezachycuje úroveň lesních vegetačních stupňů, pouze PLO jako celek dle uvedené studie.

Evropský pohled I. – areály dřevin

Současnost (1950-2000)

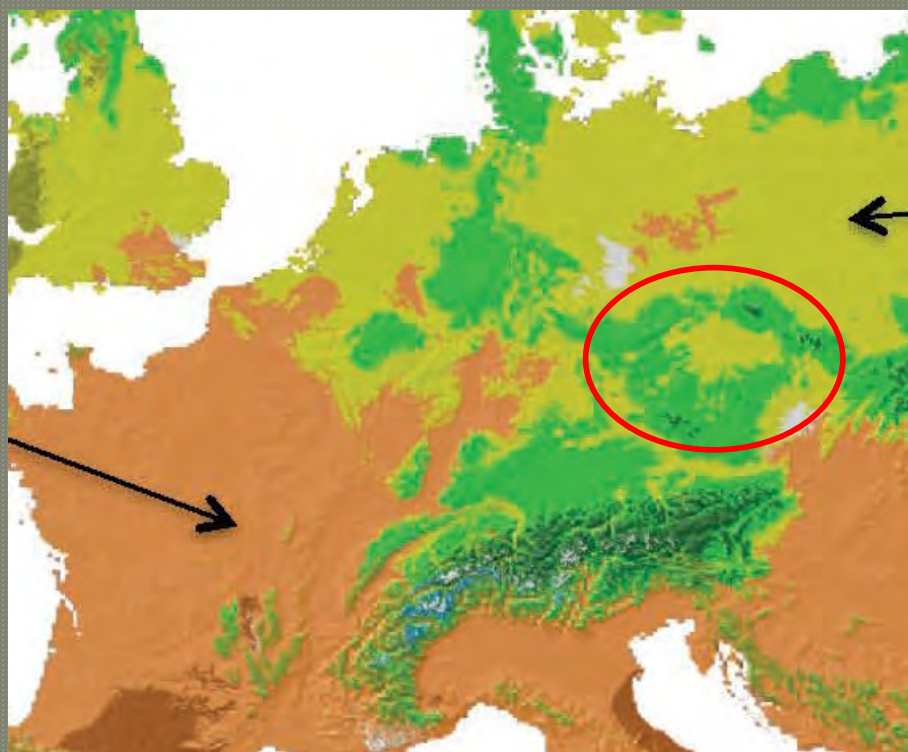
Legend

- Other spp.
- Beech
- Spruce
- Oak 1
- Pine 1
- Birch
- Oak 2
- Pine 2

Evropský pohled II. – areály dřevin

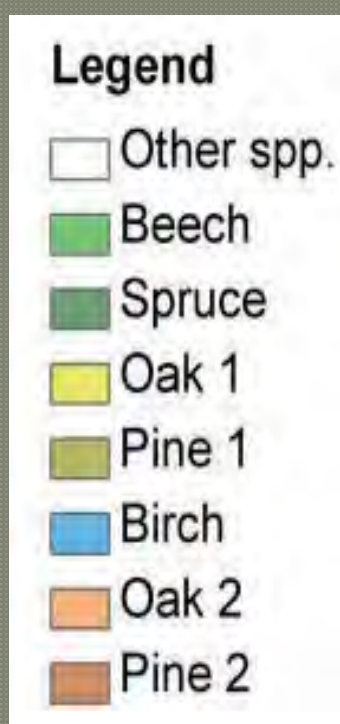
Scénář „patrně“ (2071+)

11

Evropský pohled III. – areály dřevin

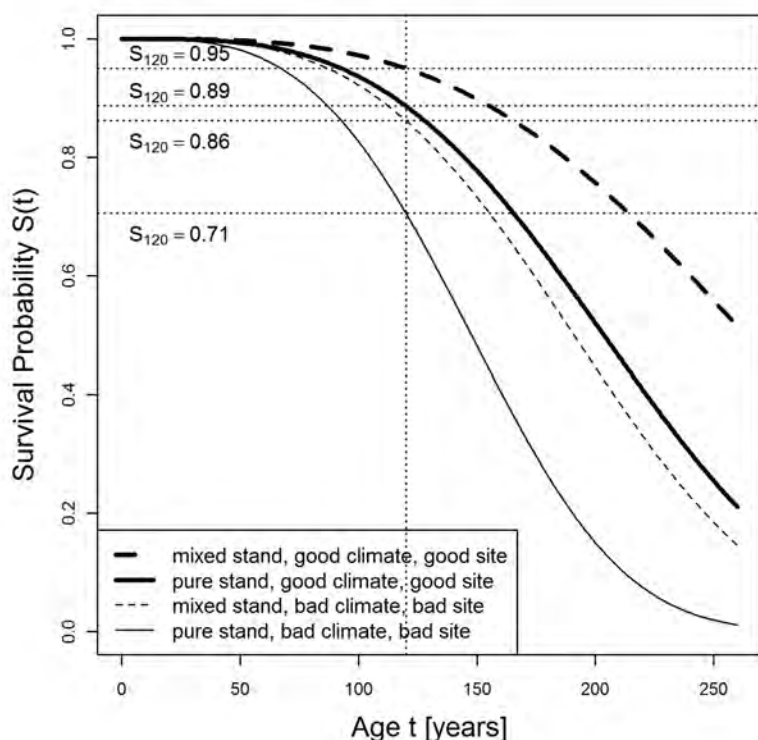
Scénář „extrém?“ (2071+)

12

Inspirace pro budoucnost?

Vliv smíšení na pravděpodobnost přežití porostu

Neuner et al. 2014.
Global Change
Biology 21:
935-946

Milan Hron 608 88 55 25
lesni.spravce@tiscali.cz
www.prosilvabochemica.cz

13

Závěrem...

1. S čím budeme „mixovat“ smrk?
2. Dokážeme se vypořádat s limitním faktorem tlaku zvěře?
3. Jak formovat lesy pro blízkou budoucnost?

Milan Hron 608 88 55 25
lesni.spravce@tiscali.cz
www.prosilvabochemica.cz

14

VLIV ZVĚŘE NA LESNÍ EKOSYSTÉM KRUŠNÝCH HOR

Miroslav Sloup Ing.

ÚHÚL, Brandýs nad Labem, pobočka Plzeň

ABSTRAKT

Lesní porosty ve vrcholových partiích Krušných hor byly vždy pod silným tlakem abiotických a biotických činitelů. Zatížení porostů pastevním tlakem zejména jelení zvěře může být dokonce limitujícím faktorem pěstování lesa. Tento problém je v oblasti Krušných Hor chronický a trvá již více než půl století, problémy jsou po celou tuto dobu téměř identické. To je patrné zejména v případech, kdy se uvažuje o změně lesnického hospodaření, **konkrétně o možnosti přeměn dosavadních porostů náhradních dřevin za porosty cílové**. Příspěvek popisuje vzájemný vztah mezi zvěří a lesním ekosystémem a na základě výsledků šetření i literárních pramenů a navrhuje možná opatření k dosažení vyváženého stavu.

ÚVOD

Přijmeme-li určité zjednodušení, pak vztah mezi lesem a zvěří je hledání vyvážené rovnováhy mezi jednotlivými prvky ekosystému a jeho užitnými funkcemi. Specifickým problémem je samotný způsob hodnocení vyváženého vztahu mezi zvěří a lesem.

Dosavadní praxe upřednostňuje stanovení „únosného stavu zvěře“, kdy početnost zvěře zajistí přiměřené lovecké využití a zároveň nebude docházet k netolerovatelnému poškozování prostředí a hospodářských záměrů vlastníka.

Ekologickou únosnost honitby můžeme určit podle vlivu zvěře na prostředí. Za vhodnou formu hospodaření se zvěří je považován systém, který není definován absolutním počtem kusů na plochu honitby, ale podle toho, jaké dopady má daná populace na prostředí.

Z ekonomického hlediska jsou škody zvěří tehdy únosné, pokud významněji neomezují vlastníka lesa při naplňování jeho hospodářského záměru.

METODIKA

Přístupy k řešení dané problematiky jsou velice široké, například:

[Kamler a spol. 2007] považuje z ekonomického hlediska za maximální přípustnou míru poškození cílových dřevin v kulturách okusem do 10 % jedinců a maximální možný výskyt ohryzu a loupání u 5 % jedinců, přitom za vhodnou formu hospodaření se zvěří je považován systém, který je založen na stavech únosných, které nejsou definovány počtem kusů, ale podle toho, jaké dopady má daná populace na prostředí. V Bavorsku [Vovesný, 2007] uvádí, že každý terminální okus snižuje hospodářský věk o 1 rok a tady vytváří hospodářskou ztrátu 1 roku.. Přitom když je při šetření v terénu méně než 15 % jedinců zasaženo okusem terminálu není redukce stavu zvěře nutná, její provedení má již minimální vliv, naopak zjištěný okus přesahující 30 % vede k likvidaci nejcitlivějších dřevin, redukce stavu je nezbytná. [Janota, 2007]: považuje za rozhodující kritéria zajištěnost kultur v zákonné lhůtě a stav lesa po posledním výchovném zásahu do 40 let. Celkové poškození porostu ohryzem a loupáním nesmí být vyšší než 10 % cílových dřevin.

Správní předpis saského zemního ministerstva životního prostředí a zemědělství považuje za ekologicky a hospodářsky únosnou hustotu zvěře když:

1. hlavní dřeviny, pro dané stanoviště typické, se zmlazují zpravidla bez ochranných opatření.
2. vegetace se zásadně neliší od fytocenologicky dané lokality příslušné vegetace a její rozmanitost je zabezpečena. Podle pravidel Saských lesů [Vaca Eisenhauer, 2007] představuje únosný stav 1 % jedinců poškozených loupáním a 20 % okusem

Pro potřebu hodnocení vlivu zvěře na lesní ekosystém z hlediska potřeb úprav jejich stavů lze doporučit :

- Za únosnou výši škody u poškození obnovy okusem terminálu považovat do 20 % poškozených jedinců za dobu od zalesnění do zajištění kultury. Přitom u zajištěné kultury nesmí být jako důvod pro nezajištění v zákonné lhůtě poškození zvěří a musí být dodržen minimální podíl MZD.
- Únosná výše škody loupáním a ohryzem nesmí přesáhnout 1% poškozených jedinců za poslední vegetační období. Přitom celkové poškození porostu ohryzem a loupáním po posledním výchovném zásahu do 40 let. nesmí být na více než na 10% jedinců, přitom i zde musí být zachován nepoškozený podíl MZD.

VÝSLEDKY

Rozsah škod

Naše šetření (ÚHÚL) vykazuje poškození terminálu obnovy zvěří okusem na cca 30 % jedinců. Nejmenší poškození je zjišťováno u břízy (do 10%), největší u ostatních listnatých dřevin (přes 60% - v naprosté většině se jedná o jeřáb). **SM** jako nejvíce zastoupená dřevina v obnově vykazuje poškození okolo 30 % jedinců. Loupáním a ohryzem (výč. tl. 7– 12 cm) poškozeno cca 30 % z celkového počtu šetřených jedinců, z toho naprosto převládá poškození nad 1/8 obvodu kmene. Důsledkem jsou značné ekonomické dopady. Obdobné výsledky má i šetření IŠZ (inventarizace škod zvěří) z r. 2015. **Dle šetření ve sledované části Krušných hor je celková škoda vzniklá zvěří 170.000 Kč na 1 ha lesa za průměrnou dobu obmýtí (120 let).**

Stavy zvěře

Dle myslivecké statistiky (údaje MZe **za celou ČR**) se za 48 let (1966 až 2014) se například stavy (JKS) jelena lesního zvýšily z cca 14,2 tisíc jedinců na 22,4 tis. ks, přitom ještě v r. 2012 se JKS blížil počtu 30tisíc, to je o více než dvojnásobek r. 1966. Obdobná situace je u srnčí zvěře (188,7tis v r. 1966 a 283tis. v r. 2014), i když zde v posledních letech je určitá stagnace až pokles. Pro zajímavost uvádím vývoj početních stavů u jelena siky. Kde v r. 1966 bylo evidováno necelých 500 jedinců a v r. 2014 již necelých 10tis. jedinců – to je 20x více oproti stavu původnímu (MZe - statistika).

Situace v Krušných horách:

Jedna věc jsou **JKS** (sčítané), ty ale obvykle neodpovídají stavům skutečným. To je zřejmé z porovnání NS, JKS a provedeném odlovu. Sčítaný stav představoval dvoj až trojnásobek stavu normovaných, skoro troj až čtyřnásobek byl sloven a v následujícím roce se sčítaný stav nezměnil !!! **Jak je možné slovit daleko více než je sčítaný stav a v dalším roce zase zůstane v podstatě stejný počet?** Buď má každá laň několik kolouchů nebo neodpovídají stavy sčítané. **Rozhodně je to otázka pro matematika, možná i pro pracovníky ORP?**

Podle zpětného propočtu jsou stavy jelena lesního překračovány o stovky procent. Nejvyšší stavy jsou na náhorních platech a svazích střední části Krušných hor (VÚLHM – 2014). Z našich šetření v Krušných horách – zpětným propočtem se dostaneme na čtyř až šestinásobek, lokálně více než sedminásobek normovaných stavů.

Další výsledky šetření

- Vysoká frekvence turistů má významný dopad tam, kde narušuje pohyb mezi stávaníštěm a místy s přijímáním potravy. I to může v důsledku vyvolat zvýšené škody na lesních porostech.
- Zjištěny hrubé krmivářské nedostatky. Orientační šetření rozboru krve ukazuje na některé negativní prvky ve výživě. Velmi často neumožňují krmná zařízení dostatek nebo vhodnost prostoru pro souběžné přikrmování i slabších a mladých kusů,
- V oblasti došlo ke snížení kapacity prostředí pro jelení zvěř v důsledku útlumu zemědělské výroby, rozšíření řízené pastvy skotu na oplocených plochách.

- Je zřejmé, že v Krušných Horách neodpovídá struktura honiteb, respektive jejich výměra a orientace sezónním migracím jelení zvěře, což komplikuje její celoroční management

DISKUZE

Doporučená opatření

Na základě provedených šetření a s přihlédnutím ke zkušenosti z řešení vlivu zvěře na ekosystém v některých sousedních státech doporučujeme:

- Skutečné stavy mnohonásobně převyšují stavy normované. Požadavek na snížení skutečného stavu jelení zvěře je legitimní, problematika vysokých stavů jelení zvěře je v oblasti dlouhodobá, po dobu delší než 40 let nebyla uplatněna účinná opatření, je nutno logicky počítat s poměrně vyšším ročním přírůstkem, než je v plánech mysliveckého hospodaření sumárně uváděn.
- Pro výpočet potřeby lovu je potřeba vycházet z intenzity vlivu zvěře na ekosystém. Sčítané počty využít jen jako doplňující ukazatel, hodnocení vztahu mezi zvěří a ekosystémem zajistit nezávislými odborníky, honitba jako základní jednotka pro plánování je pro migrující zvěř nevhodná.
- Pro zachování dominantního vlivu na myslivecké hospodaření, není příliš vhodný pronájem honiteb u velkých vlastníků. Trvale úspěšná opatření lze aplikovat, pokud spolu se zodpovědností za stav lesa je i pravomoc k potřebným opatřením.
- Postupně omezovat počet pronajímaných honiteb, provoz myslivosti řešit ve vlastní režii, případně usilovat o koordinovaný management ve stávajících honitbách dle zpracovaného projektu (chovatelské oblasti),
- Umožnění pronájmu části honitby na určité období za účelem lovu
- Zajistit důslednou kontrolu ulovené zvěře,
- Zkvalitnit způsob přikrmování, optimálně na základě zpracovaných projektů. Řešit i případy, kdy vysoká frekvence turistů narušuje pohyb mezi stávaníštěm a místy s přijímáním potravy, případně omezuje návštěvnost zvěře u krmných zařízení a narušuje tím potravní cyklus,
- Vyhodnotit a eventuálně doplnit síť prezimovacích objektů,
- Zákonem nevyžadovat stavy zvěře v rozmezí mezi minimálním a normovaným stavem tam, kde přirozenou migrací dochází jak k sezónnímu snížení tak i navýšení stavů,
- Omezit, nebo zastavit dotace do pěstební činnosti na územích, kde není soulad mezi zvěří a lesním ekosystémem.

Návrh systému pro stanovování výše odlovu, vycházejícího ze zjištěného stavu lesa (Zpracoval ÚHÚL na popud MZe a MŽP). Metoda vychází z prováděných šetření Národní inventarizace lesů a obdobné metody využívané v Sasku. Výsledek slouží jako podklad pro vypracování plánu mysliveckého hospodaření.

Vyhodnocení vlivu zvěře na lesní ekosystém dle navržené metodiky vychází z

- Poškození obnovy okusem a vytloukáním. Vyhodnocuje se okus terminálu a vytloukání u jedinců od výšky **0,10 m do 1,3 m** v % z celkového počtu šetřených jedinců,
- Poškození stromů loupáním a ohryzem, Vyhodnocuje se loupání a ohryz způsobený za poslední rok (nové a opakované) **u jedinců s výčetní tloušťkou (d1,3) 7 – 11,9 cm** v % z celkového počtu šetřených jedinců
- poškození mající vliv na biodiverzitu dřevin (okus a vytloukání na jedincích obnovy listnatých dřevin a jedle. Vyhodnocuje se u obnovy okus terminálu u listnáčů + JD u jedinců od výšky **0,10 m do 1,3 m** v % z celkového počtu šetřených jedinců,

Aritmetickým průměrem dosaženého bodového hodnocení za jednotlivé faktory (okus, loupání, biodiverzita), přitom u biodiverzity bude použit koeficient 2 pro zdůraznění významnosti tohoto prvku bude šetřená oblast (region) zařazen do kategorie:

I. škody jsou bezvýznamné, tlak zvěře na lesní ekosystém je možno zvýšit (stav zvěře lze zvýšit)

II. poškození ekosystému je úměrné, tlak zvěře na lesní ekosystém je přiměřený (stav zvěře je odpovídající, cílem je udržet stavy na současné výši, není potřeba změnit způsob péče o zvěř),

III. škody do jisté míry omezují lesnické hospodaření a biodiverzitu lesního ekosystému (stav zvěře je vyšší, potřeba zvýšit odlov, případně úpravu poměru pohlaví a zlepšit způsob péče o zvěř),

IV. škody jsou neúměrně vysoké, je potřeba okamžitých opatření pro snížení škod (neúnosné stavy zvěře, okamžité snížení stavu zvěře spolu s úpravou poměru pohlaví a zlepšení způsobu péče o zvěř).

Text navržené metodiky

1. Státem pověřená organizace vyhotoví posudek jehož součástí je i návrh trendu plánu lovu na nejbližší období 5 let pro každý region a honitbu na základě posouzení celkového stavu ekosystému. Před započítáním venkovního šetření bude informovat držitele honitby o zahájení prací. Náklady na posudky hradí stát.
2. Vyhodnocuje se stav stromové vegetace a škody vzniklé okusem a loupáním z šetření provedených NIL. Vyhodnocuje se pro území (region) minimálně 3 honiteb, u druhů zvěře sezoně migrující pro plochu cca 5 – 30 tis. ha lesa (vždy celé honitby) tak, aby byly zachyceny co nejvěrohodněji území s celoročním výskytem zvěře (zimní i letní stávaníště). Následně obdobně pro jednotlivé honitby. Výsledky šetření budou vyhodnoceny a zpracován návrh na velikost odstřelu v regionu i v jednotlivých honitbách.
3. Po pěti letech bude ověřena účinnost přijatých opatření pro region i jednotlivé honitby na základě výsledků opakovaného šetření na bodech NIL. I zde se předpokládá, že náklady hradí stát.
4. Držitelům a uživatelům honiteb je dána možnost, pokud předloží závažné důvody, požádat o revizi již po 3 letech platnosti posudku. V tomto případě hradí náklady na posudek ten, kdo o něj požádal.
5. Získané výsledky a návrh velikosti odstřelu pro region i jednotlivé honitby na následujících pět let předá zpracovatel hodnocení držitelům i uživatelům honiteb jako podklad pro vypracování plánu mysliveckého hospodaření. Podle výsledků provedených šetření předloží také doporučení k přiznání či nepřiznání dotací na pěstební činnost.
6. V kopii jej obdrží místně příslušné orgány státní správy myslivosti, lesů a ochrany přírody, krajský úřad, MZe a MŽP. Výsledky šetření za regiony budou uveřejněny na veřejném serveru ÚHÚL. Osoba pověřená šetřením se zúčastní případných jednání svolaných státní správou k dané problematice v regionech.

Národní lesnický program II (NLP II) na úseku myslivosti.

Problematikou vztahu mezi lesem a zvěří se zabýval i vládou schválený „**Národní lesnický program II (NLP II)**“ uplatněním požadavku na „Dosažení vyváženého vztahu mezi lesem a zvěří“. Zde se mimo jiné uvádí: S využitím výstupů národní inventarizace lesů (NIL) a fungující a ověřenou praxí v okolních zemích „**navrhnout nový systém stanovování výše odlovu, vycházejícího striktně ze zjištěného stavu lesa**“. Koordinační rada k NLP II navrhla zainteresovaným ministerstvům (MŽP a MZe):

- připravit novelu vyhlášky o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích,
- urychleně zpracovat a schválit novou koncepci myslivosti v ČR a na základě této koncepce připravit změnu mysliveckého zákona.

Program revitalizace Krušných hor

Návrh revitalizace Krušných hor zahrnuje také kapitolu „snížení škod zvěří na lesních porostech“.

K této kapitole jsme zpracovali (ÚHÚL, pobočka Plzeň) a předložili na MZe následující návrh:

- **Okamžité řešení:** U všech zaujatých honiteb uváděných ve studii (2014) vycházet při plánování lovu ze **zpětného propočtu** tak, aby do 5let byl dosažen 110% stav k stavu normovanému. Přitom se předpokládá postupné snižování stavu jelení zvěře.
- **Systémové řešení:** Hodnotit stavy zvěře podle jejich vlivu na lesní ekosystém podle metodiky ÚHÚL a projednaný KR k NLP II. Jeho odzkoušení a využití v Krušných horách by ověřilo navržený systém v provozních podmínkách.

Souběžně je potřeba řešit kontrolu ulovené zvěře. Nedodržení přijatých opatření považovat za závažné neplnění smluvních podmínek, umožňujících odstoupení od nájemních smluv.

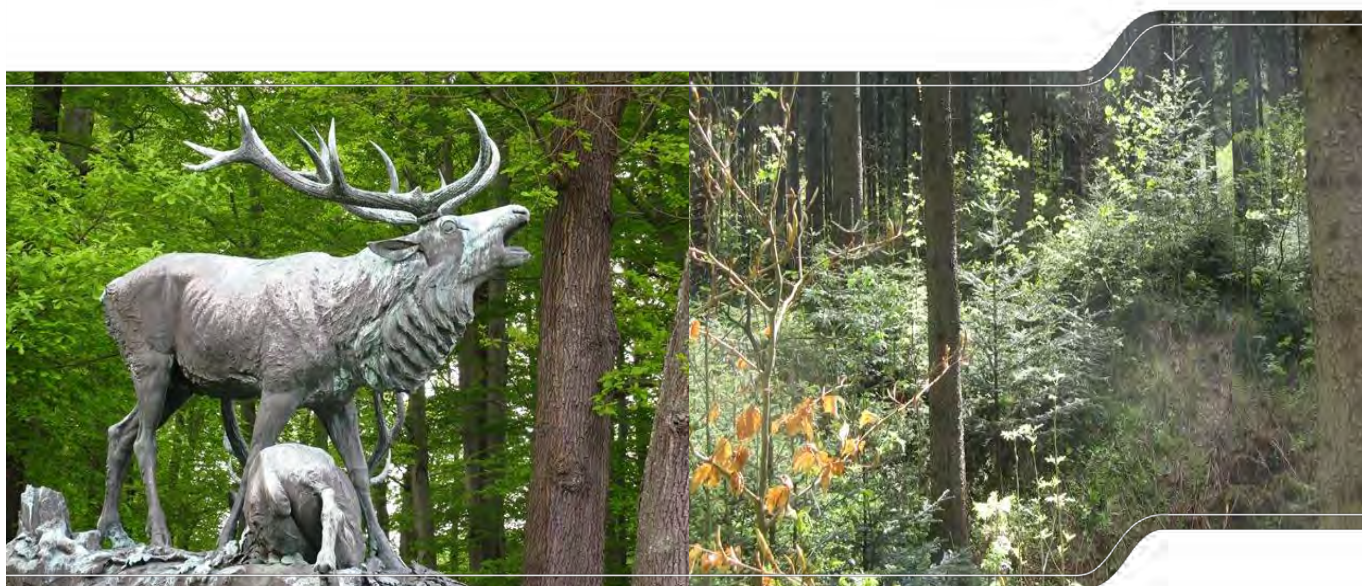
Z provedených šetření je zřejmé, že přístup k řešení je důslednější a přímější u honiteb režijních než u pronajatých. Již v předchozích šetřeních je konstatováno, že **pro zachování dominantního postavení vlastníka není příliš vhodný pronájem honitby a cílevědomé hospodaření s jelení zvěří je možné pouze v rámci velkých územních celků. Honitba jako základní jednotka pro plánování je pro migrující zvěř velice sporná.**

ZÁVĚR

Myslivost vyžaduje řízenou a koordinovanou činnost s maximální odborností a dostatkem pravomocí. V okolních státech je toto například řešeno vysoce odborně fundovanými pracovníky (například myslivecký rada) na úseku nejen myslivosti, ale i lesnictví, ekologie a obdobných profesí. U nás na obcích s rozšířenou pravomocí (ORP) jde mnohdy o pracovníky s minimální praxí a bez hlubších znalostí v oboru s nedostatečnými pravomocemi. Výsledky jsou k tomu odpovídající.

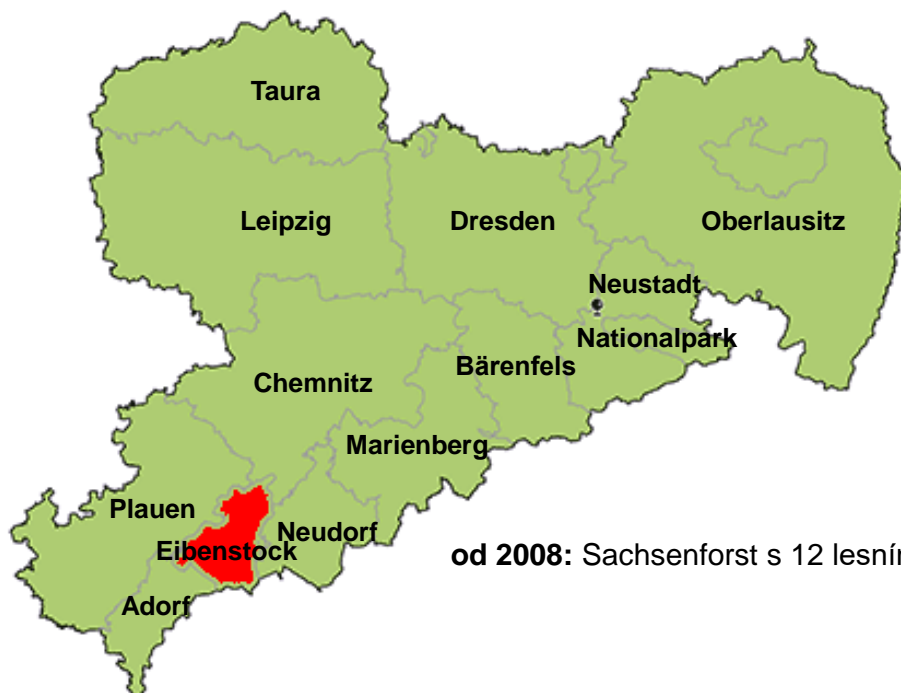
Myslivost nemůže spoléhat jen na zájmovou činnost rekreačních myslivců, vyžaduje řízenou a koordinovanou činnost s maximální odborností. To platí zejména v oblastech, kde je potřeba významná změna hospodaření.

Úspěšná tvorba smíšených lesních porostů díky důsledné myslivecké strategii na Forstbezirk Eibenstock

Stephan Schusser

Lesní správy v Sasku

od 2008: Sachsenforst s 12 lesními správami + AfG

Krátká charakteristika - Forstbezirk Eibenstock

Poloha: Západní Krušné hory / Vogtland Kraje Erzgebirge a Vogtlandkreis

Nadmořská výška: 324 - 1019 m.n.m.

Plocha lesa: 26 215 ha celkové plochy, z toho 20 532 ha zemského lesa

Přirozená lesní společenstva:

Třtinová smrčina, Třtinová smrková bučina,
Biková -(jedlo-smrková) bučina, Biková- dubová bučina

Vlastnické poměry:

Krátká charakteristika - Forstbezirk Eibenstock

Podloží: Eibenstocká žula, fylit

Půdy: Podzoly, hnědé podzoly, gleje,
vrchovištní.rašeliny, hnědé lesní půdy

Srážky: 800 - 1200 mm/rok

Teplota: 5 ° C

Zásoba: ca. 400 m³/ha

Běžný přírůst: ca. 11,4 m³/rok*ha

Těžební předpis: 8,5 m³/rok*ha

Ochrana vodních ploch: 60 %

Organizace:

11 Správ ve státních lesích, 2 správy v soukromých a obecních lesích, 1 Lesní škola pro děti, 33 Inženýrů a zaměstnanců, 56 lesních dělníků, 14 učňů

Stav lesa před 1990

- 8 Kůsů jelení zvěře/100 ha
- Lov s hosty byl prioritou
- masvní škody loupáním a okusem
- holoseče /imise
- obnova pouze smrkem
- občanské protesty proti zvěři

5 | 30. September 2016 | Schusser

Stav lesa před r. 1990

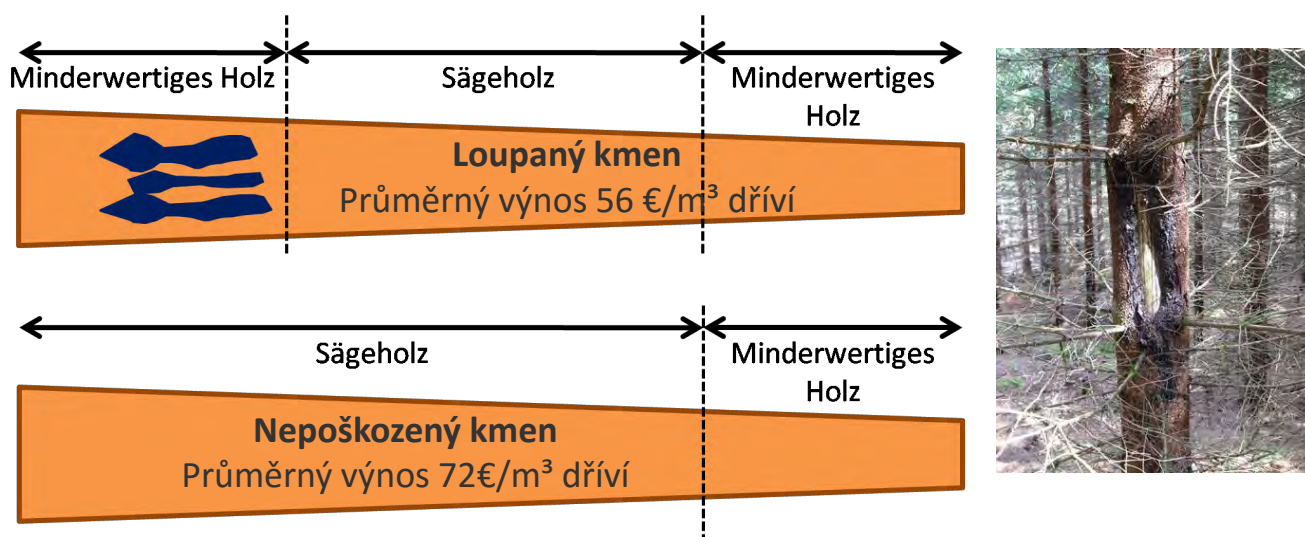

Lesní půda se surovým humusem – hnědá – minimum pastvy
Žádná bylinná vegetace ; žádné keře a měkké listnáče
Žádná přestavba lesa, žádná přirozená obnova

Příliš vysoké stavy spárkaté zvěře mají zásadní vliv na kvalitu a úspěch přestavby lesa

Ztráty na výnosech loupáním

Škody na revár v Krušných horách: **240.000 € za rok**

Škody v zemském lesa lesní správy: **2,0 Mio € za rok**

LHP 2008

Věková tř. III

5.464 ha (87 % SM = 4.772 ha)

Zakmenění: 0,8

Vysoký podíl škod loupáním

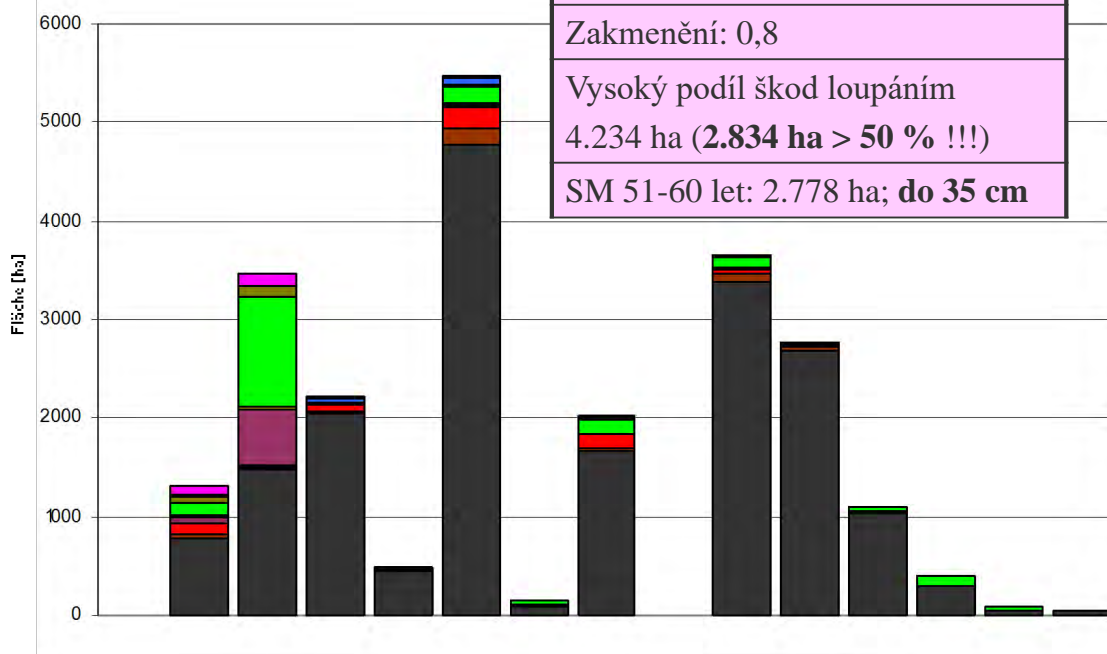
4.234 ha (**2.834 ha > 50 % !!!**)

SM 51-60 let: 2.778 ha; **do 35 cm**

BAG

FI	
KI	
LA	
SN	
EI	
BU	
SH	
BI	
SW	

Věková struktura

Blöße	Ak.I 1-20		Ak.II 21-40		Ak.III 41-60		Ak.IV 61-80		Ak.V 81-100	Ak.VI 101-120	Ak.VII 121-140	Ak.VIII 141-160	Ak.IX > 161	PLT
OST	OST	UST	OST	UST	OST	UST	OST	UST	OST	OST	OST	OST	OST	

Smrková kultura – Podsadba, nebo travnatá poušť

100% Okus – přirozeně by zde rostl buk

Výnos, druhová rozmanitost a ochrana před

Smrk v Krušných horách s a bez oplocení

Stavba oplocení stojí 10 € /běžný metr

Co sklídí naše vnoučata?

**Kvality životního
prostředí?**

Hospodářské důsledky příliš vysokých stavů spárkaté zvěře pro vlastníky lesů

Příjem

ca. 30 €/ha Nájem
honitby

**Kdo bude
bilancovat
?**

Výdaje

104 €/ha Škody zvěří

+ 10 €/bm za oplocenky

+ 12 – 94 €/ha Nárůst rizika
díky ochuzení dřevinné skladby

+ Millionové škody loupáním...

Škodní události 2005 – 2015 na LS Eibenstock

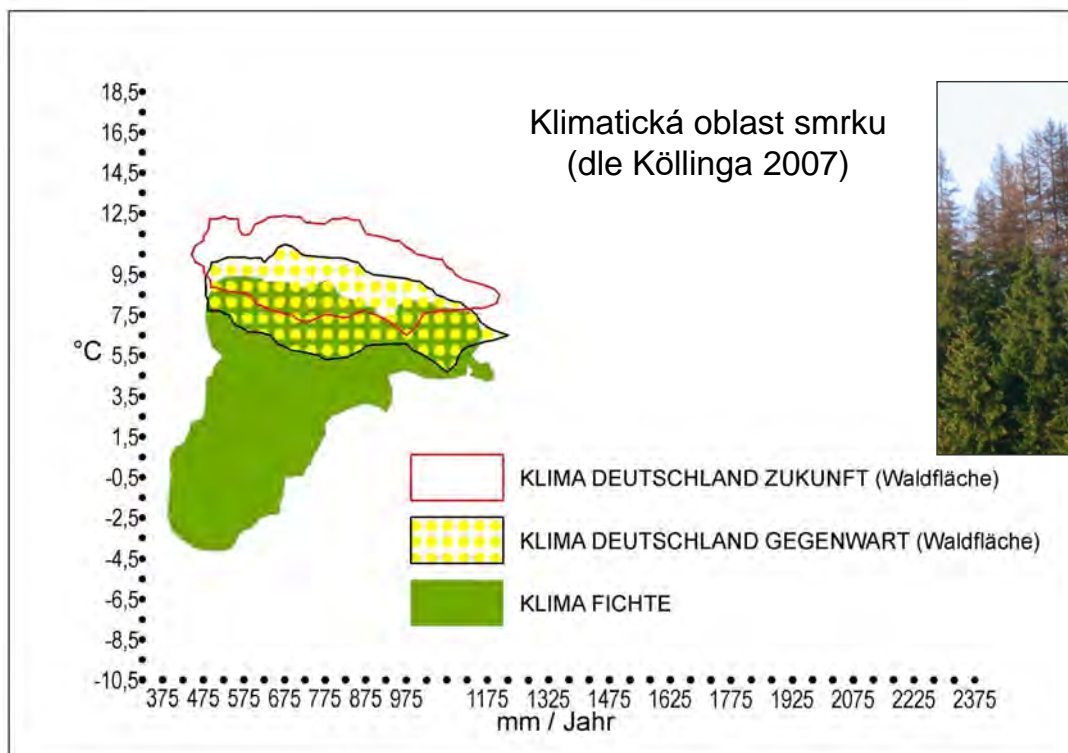

2005 Letní bouře	ca. 160.000 m ³
2006 Ledovka	ca. 100.000 m ³
2007 Orkán Kyrill	ca. 375.000 m ³
2008 Vichřice Emma	ca. 43.000 m ³
2008 Kůrovec	ca. 23.000 m ³
2009 Ledovka/ Vichřice/ Brouk	ca. 26.000 m ³
2010 Kůrovec	ca. 5.000 m ³
2011 Sněhový polom	ca. 22.000 m ³
2015 Větrný polom	ca. 25.000 m ³

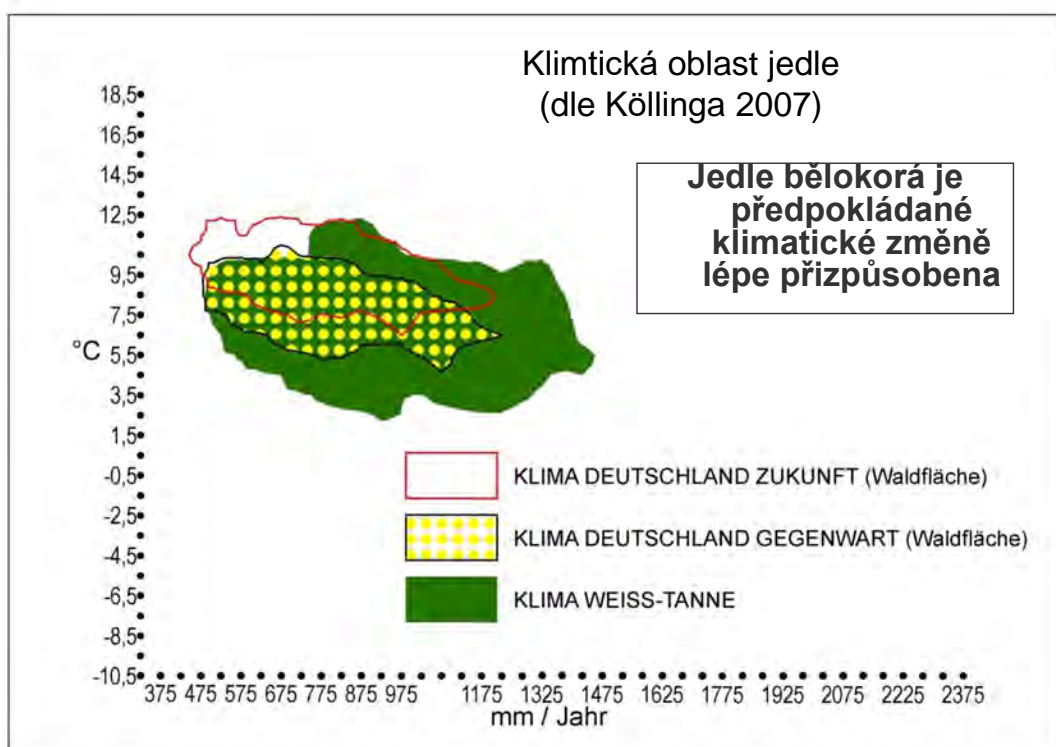
Suma 2005 -2015: 779.000 m³ Kalamitního dříví

55% těžeb nebylo plánovaných, ale vzniklo následkem
zpracování kalamit

Smrk při klimatické změně rozsáhlé ztráty ploch

Jedle bělokorá při klimatické změně minimální ztráty ploch

Nutnost přestavby lesa a přiměřené myslivecké strategie z poledu LS Eibenstock

Strukturálně chudé jehličnaté lesy převládají v lesích Saska, neodpovídají požadavkům společnosti:

- Zhoršování stavu půdy
- Zúžený životní prostor
- Úbytek druhů + škody zvěří
- Snížená ochrana před povodněmi
- Horší tvorba pitné vody
- Výpadky výnosů katastrofami
- Omezená rekreační hodnota

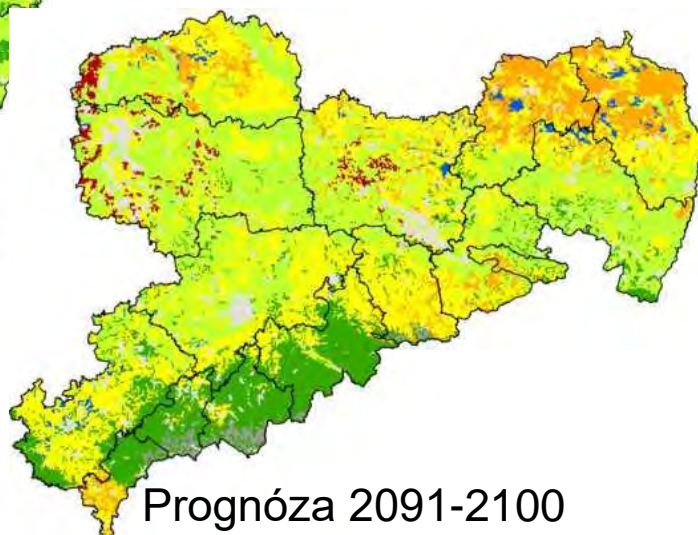
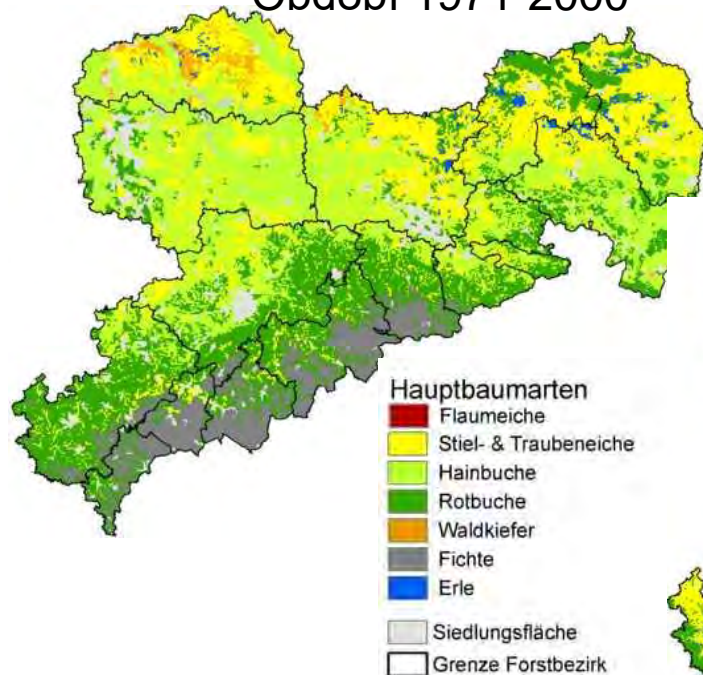

Rostoucí rizika díky klimatické změně

Klima a lesní společenstvo spolu souvisí

Období 1971-2000

Cíle lesní správy

- Vytvoření stabilních a výnosově bohatých smíšených porostů ve strukturách lesa trvale plně tvořivého; přizpůsobení lesů klimatické změně
- Zlepšení výnosové situace – cenné sortimenty, minimalizace ztrát
- Vytvoření samoregulačního obnovního systému přes přirozenou obnovu, udržení genetické rozmanitosti
- Zvýšení biodiverzity a rekreačních účinků
- Lepší tvorba podzemních vod a kvalita vody; zvýšení povodňové ochrany
- Udržení vitální populace zvěře v udržitelně regenerujícím se prostředí**

19 | 30. September 2016 | Schusser

Cíle přestavby lesa

- Zvýšení stability a provozní bezpečnosti – snížení škod katastrofami rozmanitostí dřevin a struktur
- Zlepšení výnosových poměrů – cenné dříví, minimalizace ztrát
- Rozmanitá nabídka na trhu s dřívím
- Vytvoření samoregulačního obnovního systému prostřednictvím přirozené obnovy,
- Udržení genetické rozmanitosti
- Zvýšení biodiverzity a rekreačního účinku
- Zlepšení akumulace a kvality vod, (60 % vodoochranných pásem)
- Zvýšení ochrany před povodněmi
- Přizpůsobení lesů klimatické změně

Přednosti smíšených lesů

Zajištění mnohostraných funkcí lesa

vysoké vázání CO²

vysoké rekreační účinky

strukturální
bohatství

vysoká stabilita

vysoké zásoby dříví + vysoký přírůst + likvidita

udržení
koloběhu
živin

vysoká schopnost zadržování
vody

biodiverzita

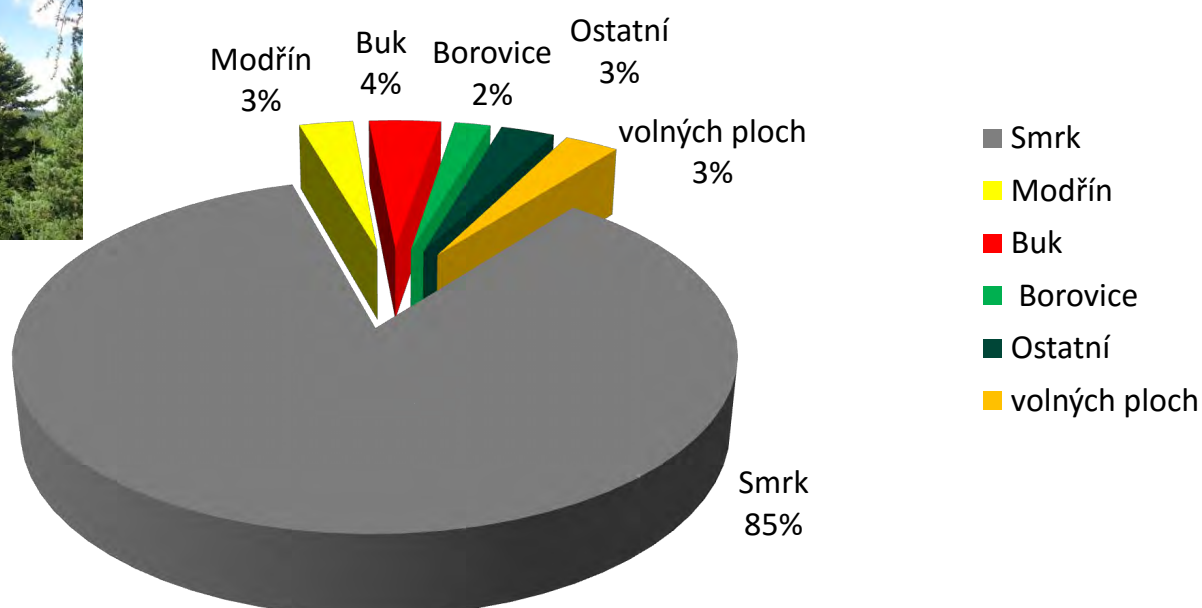
vysoká kvalita pitné vody

stálé zastínění půdy – žádné vysychání

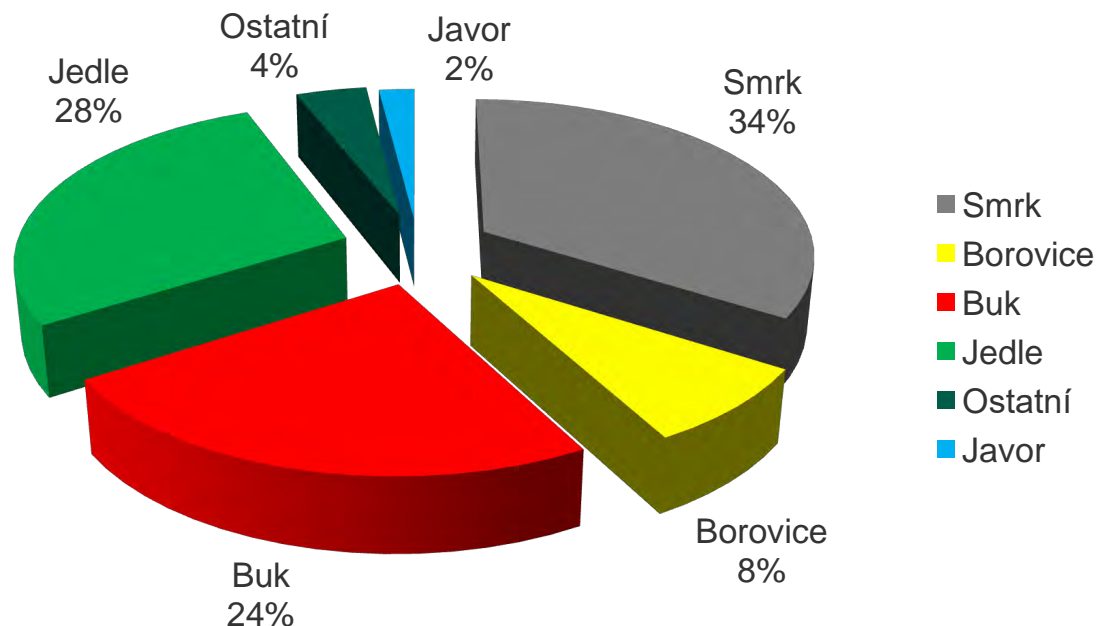
Dřevinná skladba na LS Eibenstock (Horní etáž LHP 2008)

274 Starých jedlí

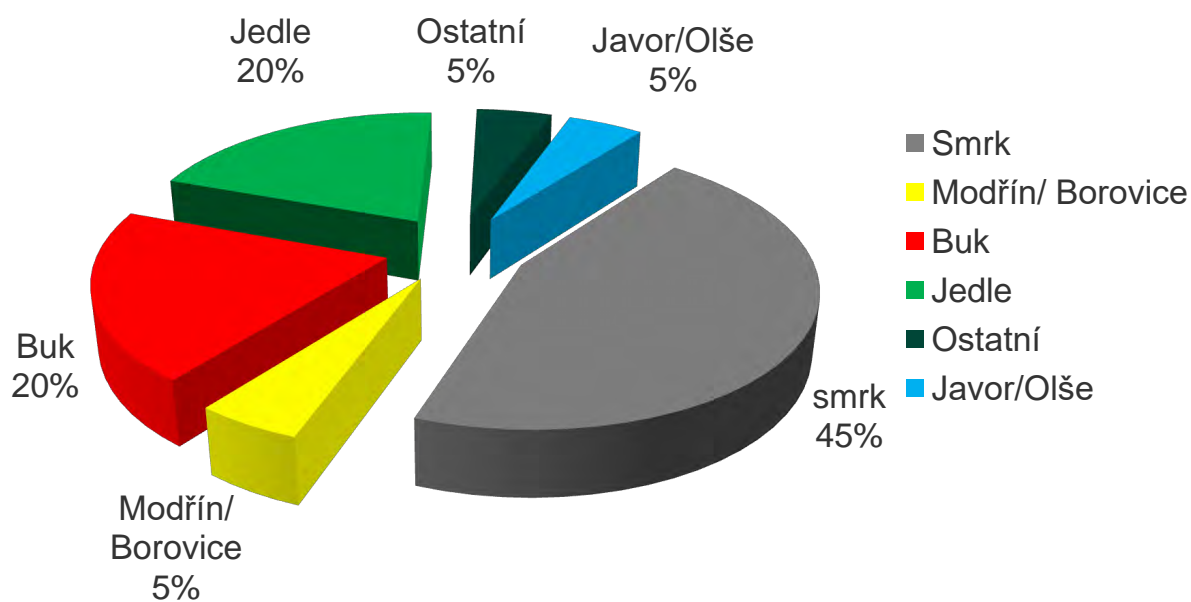
Dřevinná skladba LS Eibenstock

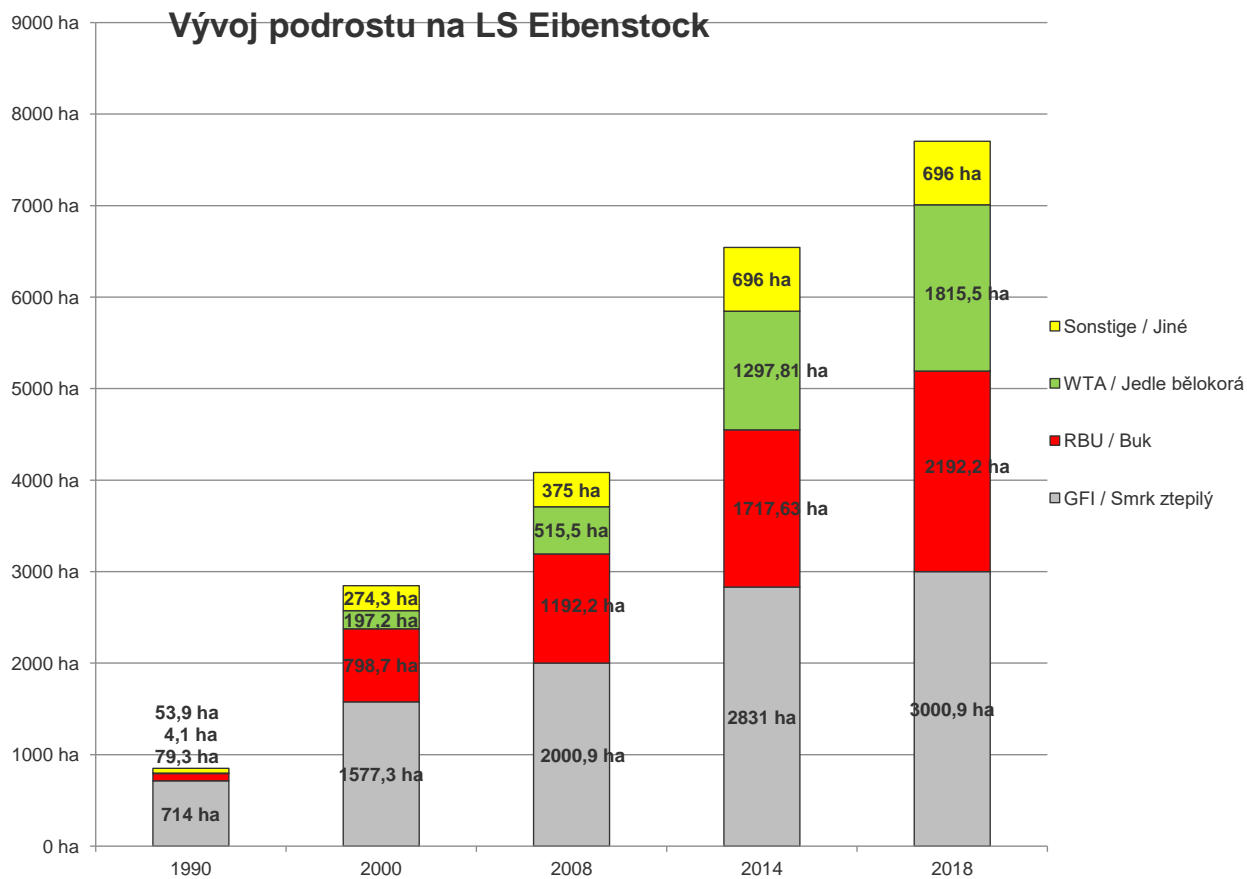
Dřevinná skladba v 16. století

| 07.10.2016 | Stephan Schusser

Výhled – možná dřevinná skladba v roce 2100

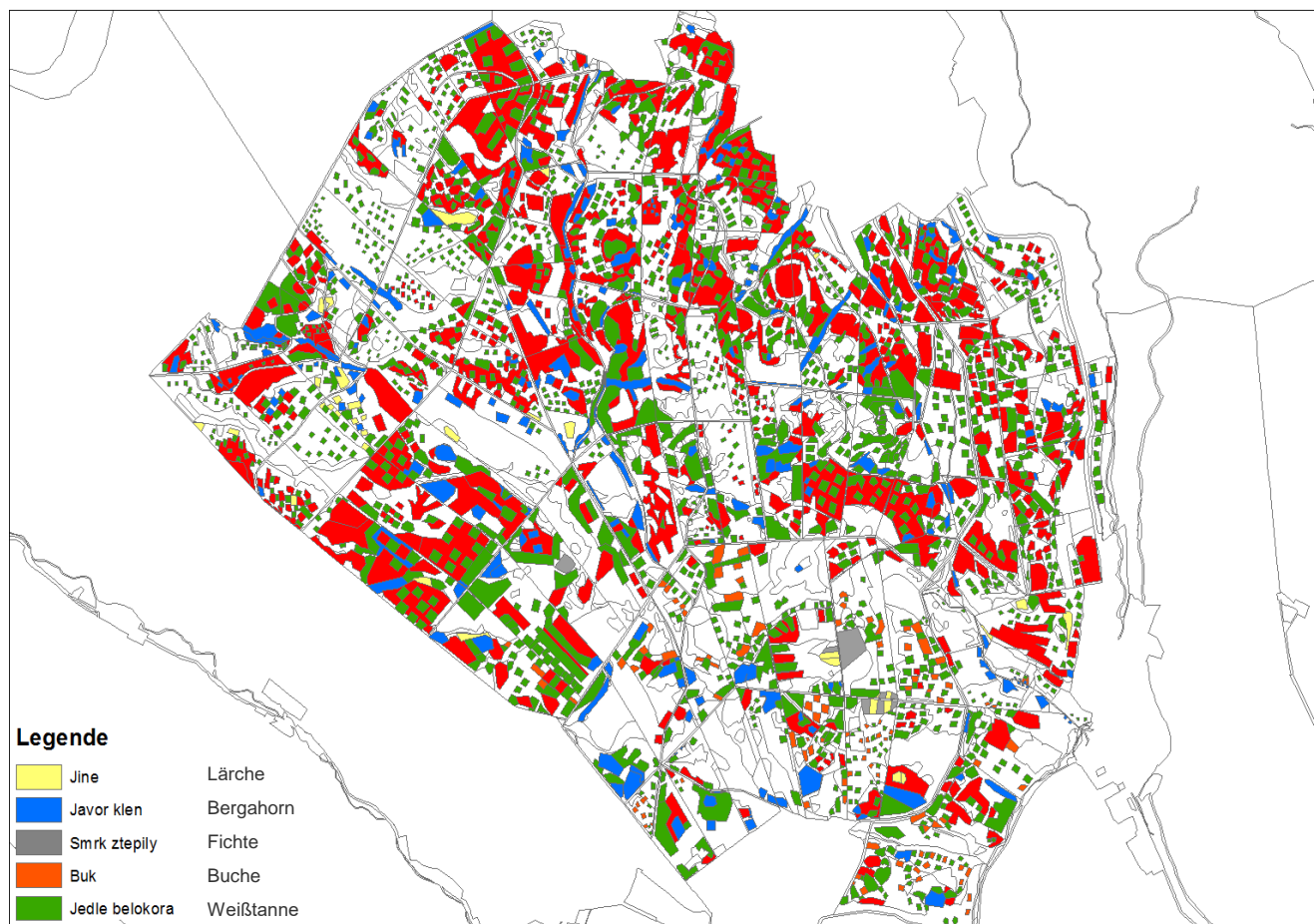

25 | 30. September 2016 | Schusser

Verjüngung Revier Eibenstock

Obnova

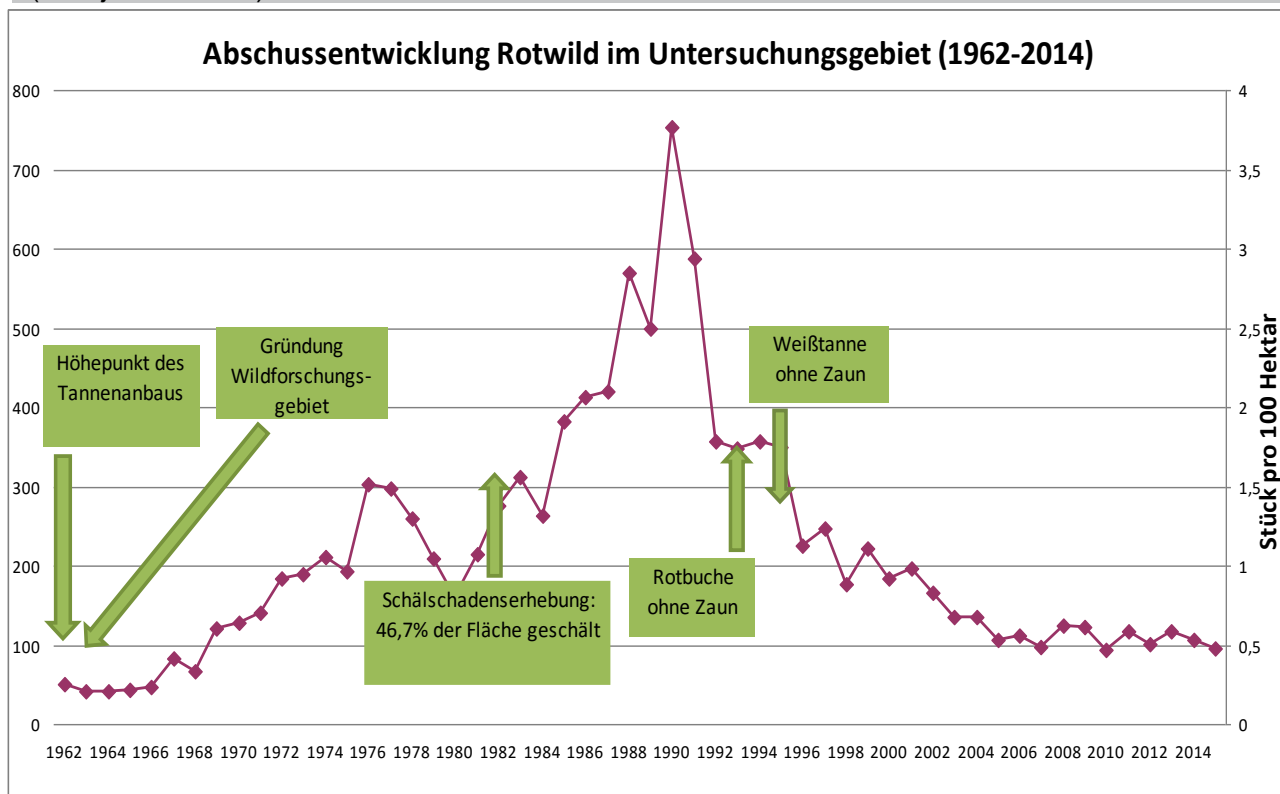
**Ekologicky orientovaná přestavba lesa nemá
při zohlednění klimatické změny alternativu**

**Aby les mohl udržitelně vydělávat peníze, je
nezbytné profesionální a důsledné
provozování myslivosti**

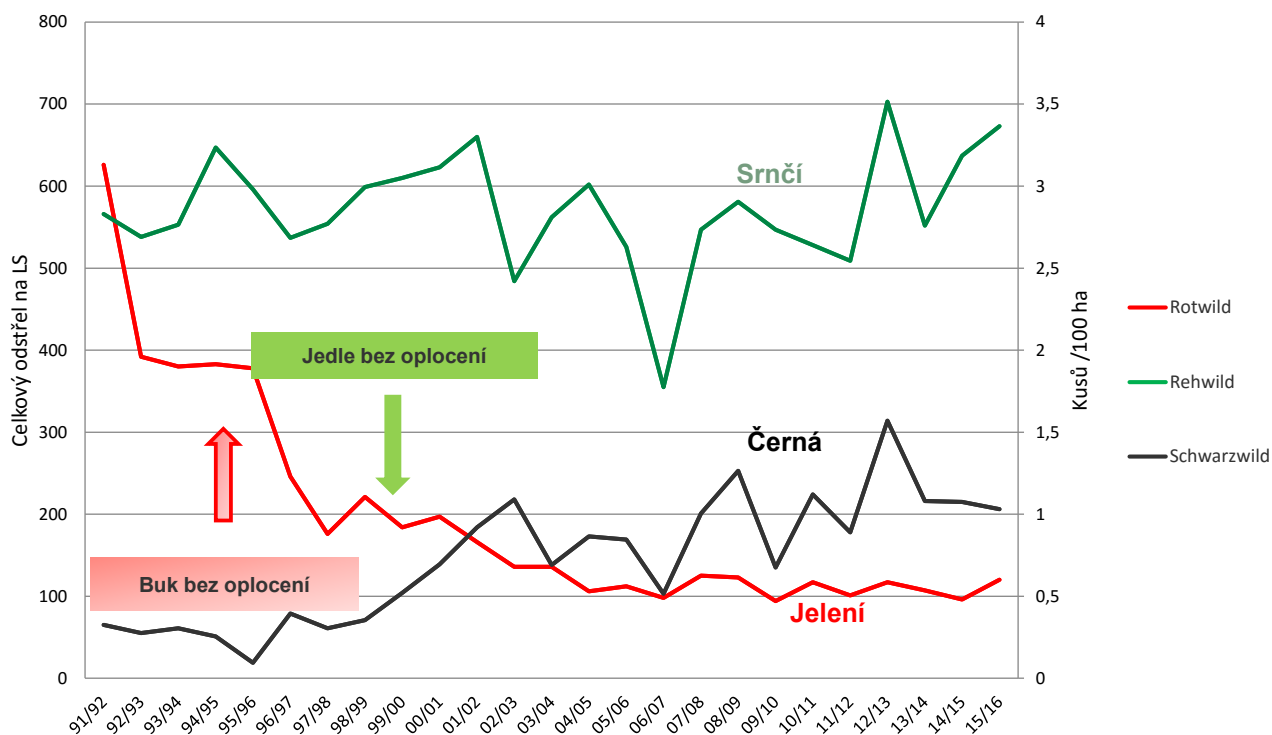
Odstřel jelení zvěře na LSEibenstock - historie

(Zdroj H. Lindner)

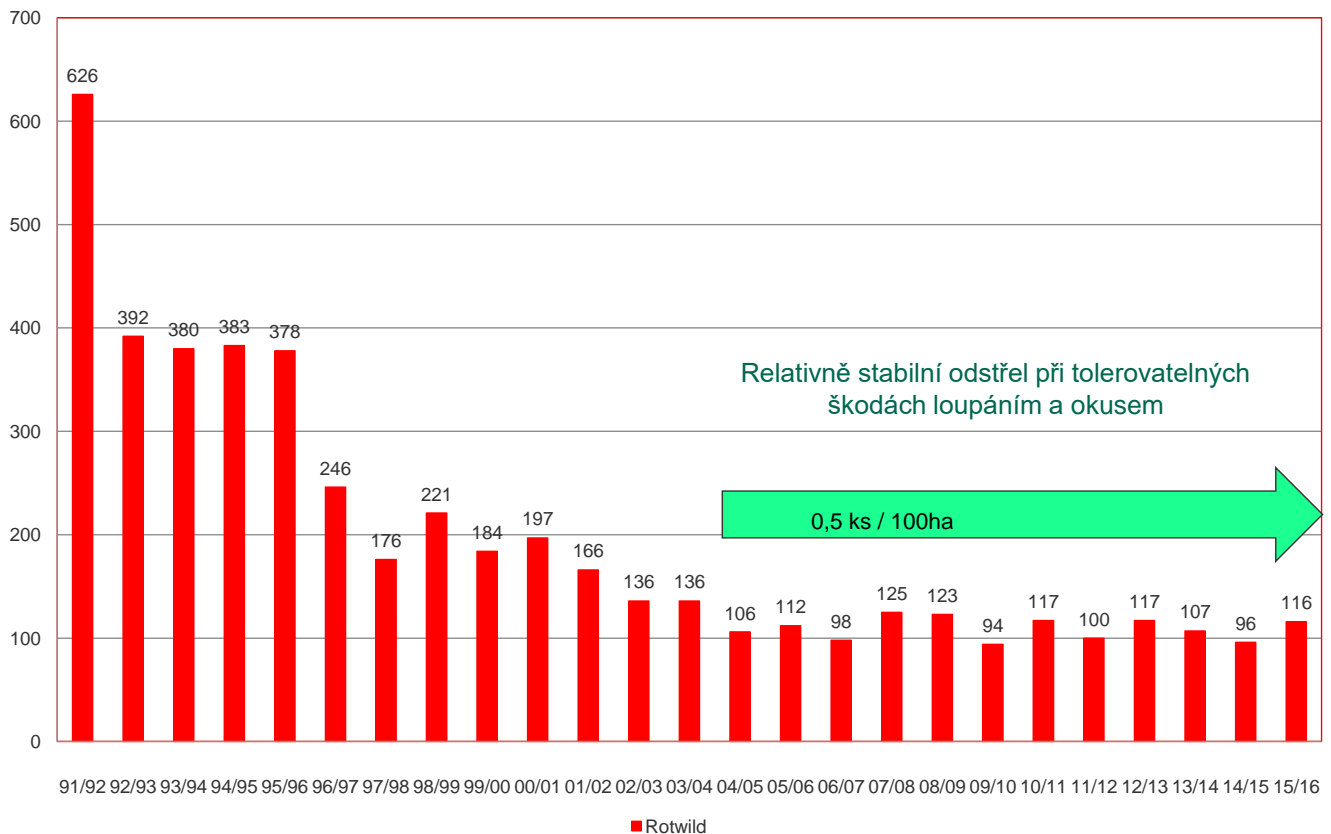
29 | 30. September 2016 | Schusser

Vývoj odstřelu zvěře na LS Eibenstock 1991 - 2015

30 | 30. September 2016 Stephan Schusser

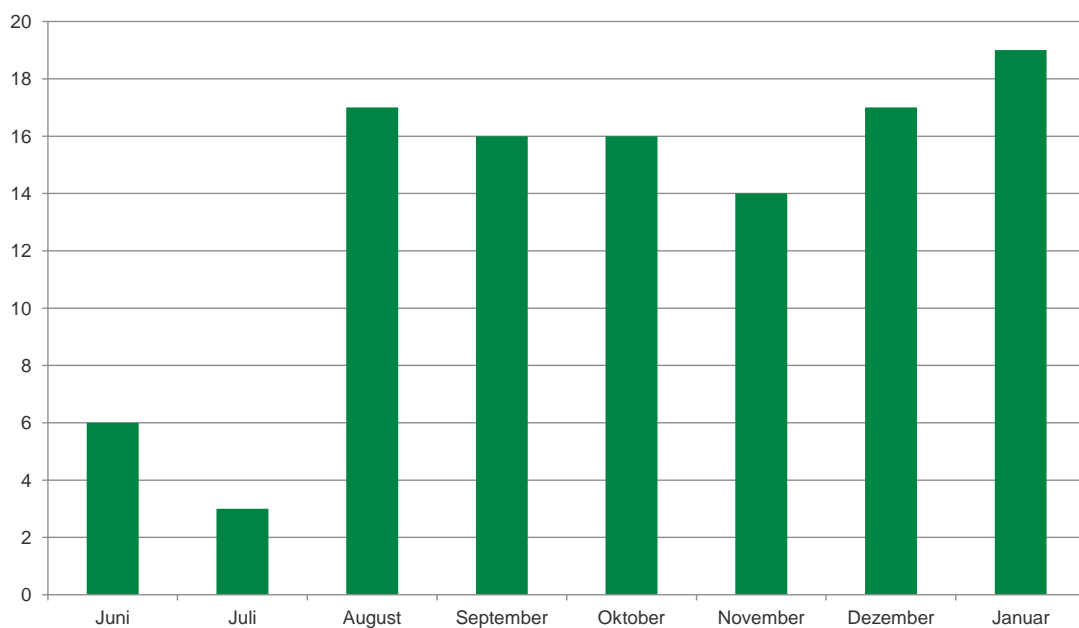
Odstřel jelení zvěře na LS Eibenstock

31 | 30. September 2016 Schusser

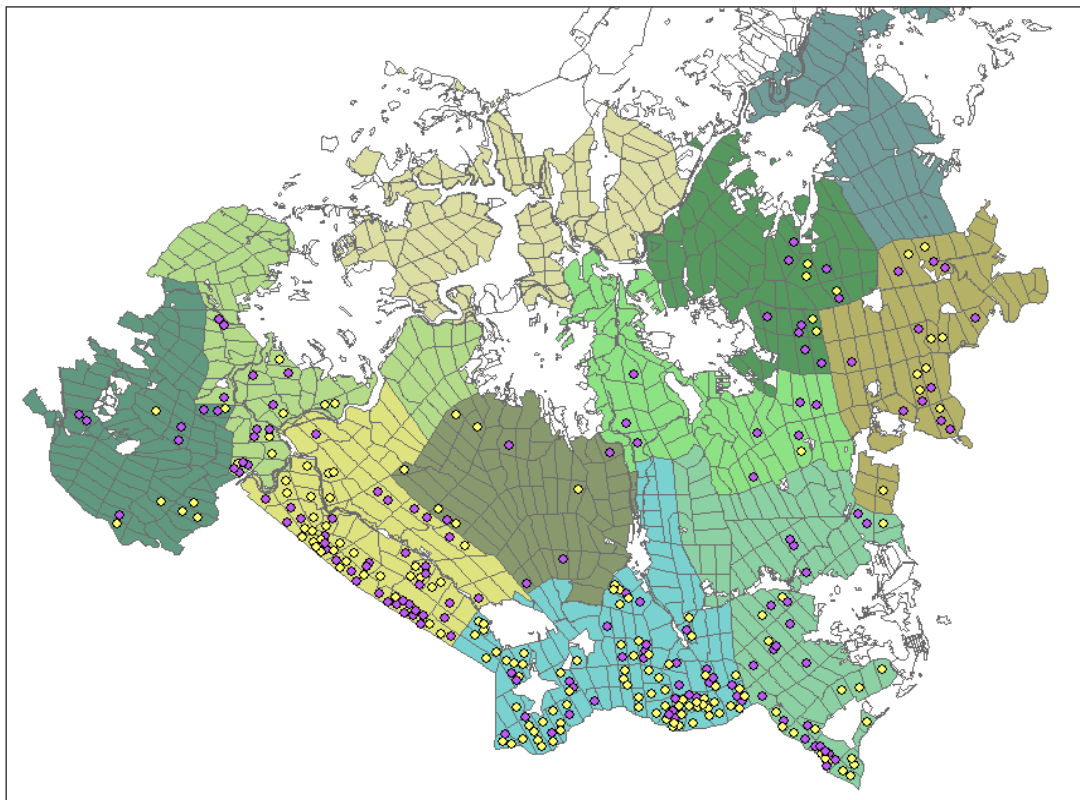
Rozdělení odstřelu v průběhu mysliveckého roku

Průměrný odstřel 10/11 až 15/16

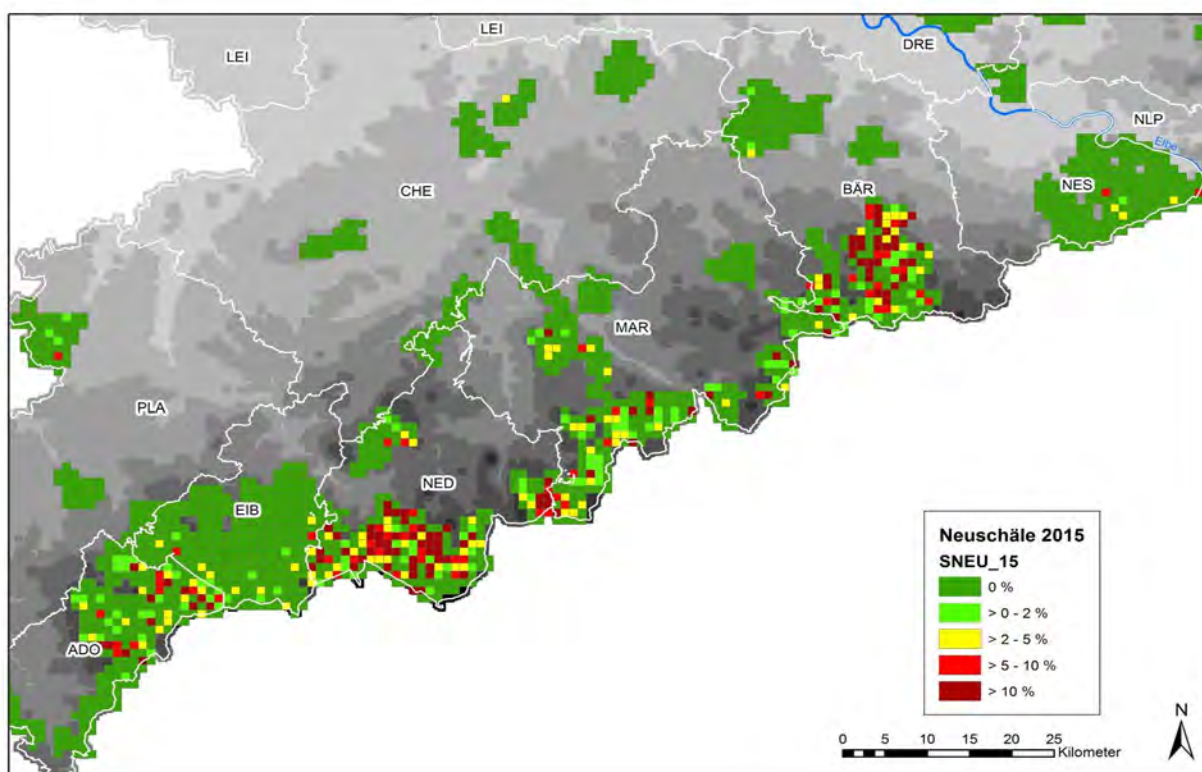
32 | 30. September 2016 | Schusser

Rozmístění odstřelu jelení zvěře na LS Eibenstock: Myslivecké roky `13/ 14 až `15/ 16

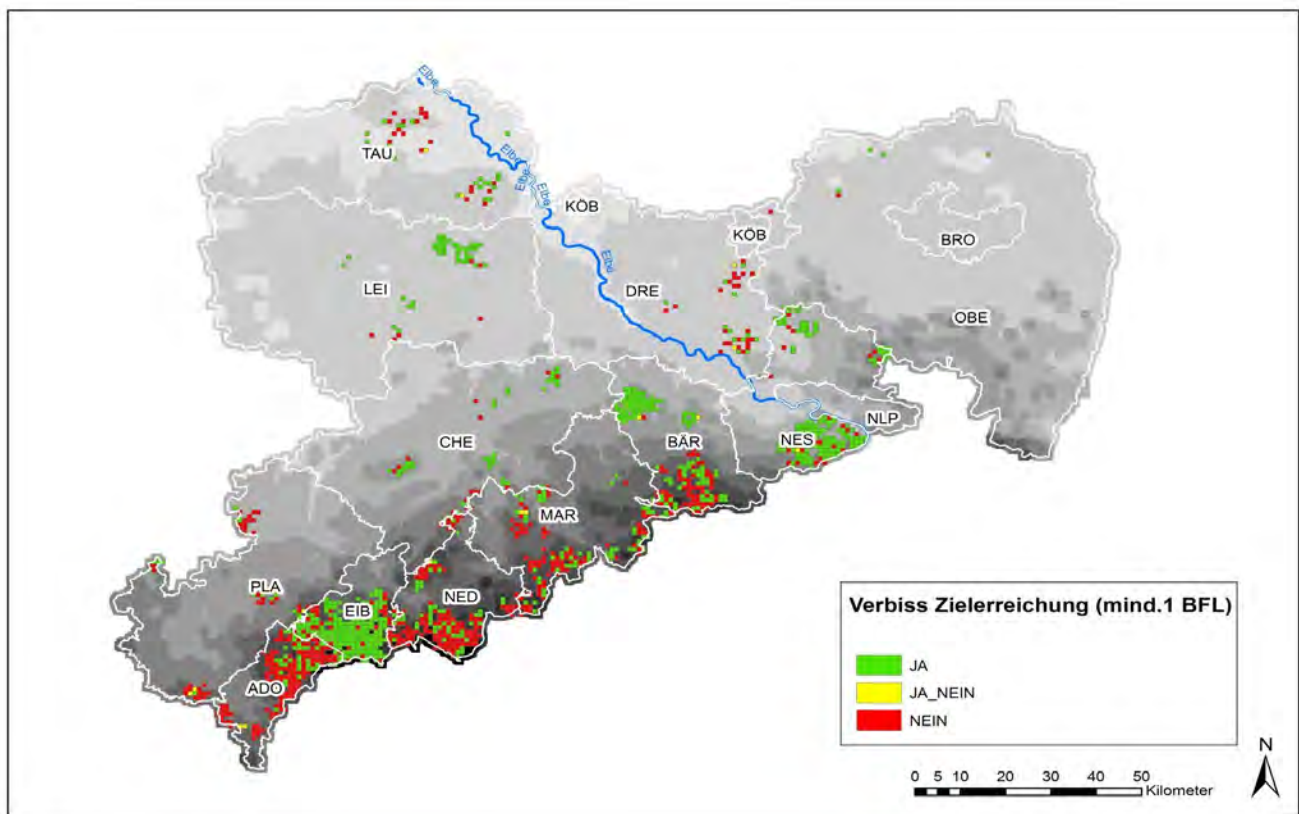

33 | 30. September 2016 | Schusser

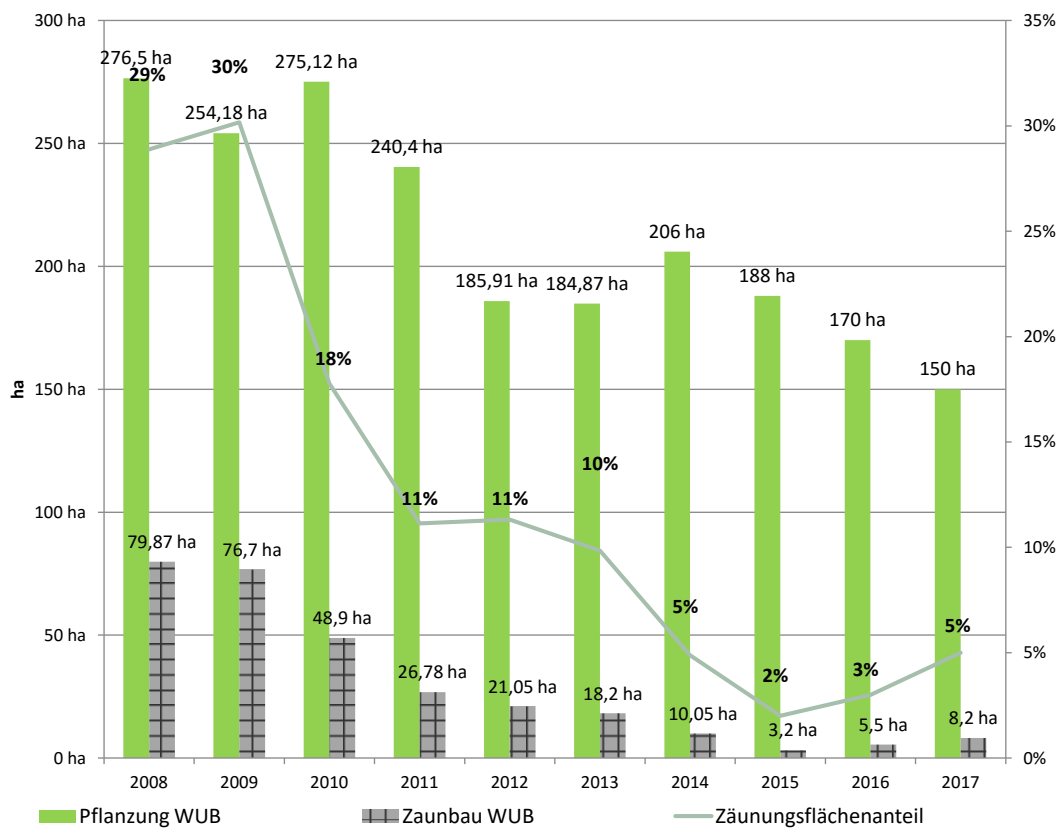
Hodnocení loupání 2015

Hodnocení okusu 2015

Plocha přestavby lesa a oplocené plochy na LS Eibenstock

Cíle myslivosti

Služba

Koníček

Obchod

Legitimní zájmy & konflikty zájmů

Rovnítkem akceptace je soulad mysliveckých aktivit se zájmy vlastníků a společnosti

37 | 30. September 2016 | [Stephan Schusser](#)

Myslivelycky důležitá opatření:

Žádný nájem

Lov v režii vlastními myslivci (zaměstnanci bezplatně, roční povolenky cizím za nízké ceny)

Systém prémie pro úspěšné lovce (od 5 – ti kusů se postupně vrací platba za povolenku, Povolení lovu silných jelenů)

Odbourání všech privilegií (Jeleni k výročí..., stejné povolenky k odstřelu pro všechny)

Redukce poplatkových lovů

(Myslivost je služba pro pěstování lesa – ne předmět obchodu)

Sřízení odstřelu přes cílové dohody

38 | 30. September 2016 | [Stephan Schusser](#)

Myslivecky důležitá opatření:

Odbourání všech restrikcí– využití zákonných možností

Vtažení mnoha pomocníků (zaměstnanci, přátelé..)

Lovit společně (Stavba loveckých chat...Podělit se o úspěch)

Myslivost musí být zábavou

Myslivecky důležitá opatření:

Zastavení krmení

Dobrá myslivecká infrastruktura
(Budování naháňkových území,
Možnosti čekané...)

Vnadění jablečnými výlisky a ovsem
(malá množství: maximálně 3kg)

Společné čekanée, naháňky

Využití období aktivity zvěře (jaro, říje..)

Myslivecká opatření:

- Průběžné vzdělávání (Trénink ve střeleckém kině, Naháňová školení, nastřelování, semináře...)
- Podpora loveckých psů (zvláště honičů)
(náhrady za držení psů, náklady na veterináře, GPS-obočky, ochranné vesty)
- moderní zbraně

41 | 30. September 2016 | [Stephan Schusser](#)

Vytvoření optimálních rámcových podmínek:

- dobrá spolupráce s mysliveckými sousedy

Spojení zájmů díky spolupráci lesnických a jiných svazů

Úloha PRO SILVA a svazů vlastníků lesů

- práce s veřejností
- dobré politické propojení....kontakty s politiky

42 | 30. September 2016 | [Stephan Schusser](#)

Shrnutí

- █ Okus a loupání jsou ještě na mnoha plochách nezodpovědně vysoké a vedou k významným ztrátám výnosů
- █ Neúnosně vysoké stavy zvěře omezují přestavbu lesa, omezují vlastnická práva a ovlivňují funkce lesa
- █ Redukce stavů zvěře a přestavba lesa jsou opatření pro budoucnost a nemají alternativu. Lepší životní prostředí díky přestavbě lesa slouží všem živočišným i rostlinným druhům.

Recepty neexistují, ale důslednost a ovládnutí řemesla jsou prvním krokem

**Děkuji za
pozornost**

Lesy města Boží Dar

Přechod k nepasečnému hospodaření v oblasti
pod tlakem jelení zvěře 1995 - 2016

Historie

- ◆ Lesním nařízením z 8.6.1560 přiděleny městu Boží Dar k užívání
- ◆ 1653 lesy zcela odlesněny a uvalen přísný dozor
- ◆ 1953 lesy předány do správy státu
- ◆ 1992 lesy navraceny obci zřízena příspěvková organizace
- ◆ 2001 lesy spravovány přímo městem

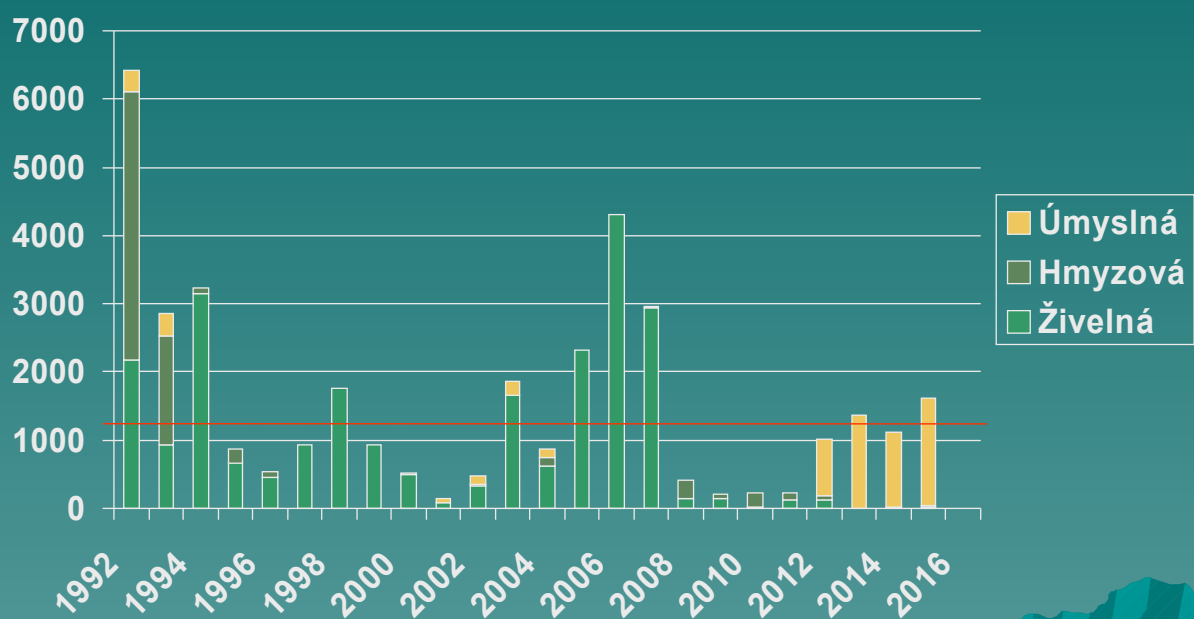
Přírodní poměry

- ◆ Výměra 444,95 ha
- ◆ Nadmořská výška 960 – 1115 m.n.m
- ◆ Průměrná teplota 4,2 St. C
- ◆ Roční srážky 1149 l/m²
- ◆ Přírůst cca 3 m³/ha a rok

Ohrožení lesa

- ◆ Vítr
- ◆ Sníh, námraza, ledovka
- ◆ Zvěř
- ◆ Na rašelinách sucho
- ◆ Kůrovec z bezzásahových území

Vývoj těžeb

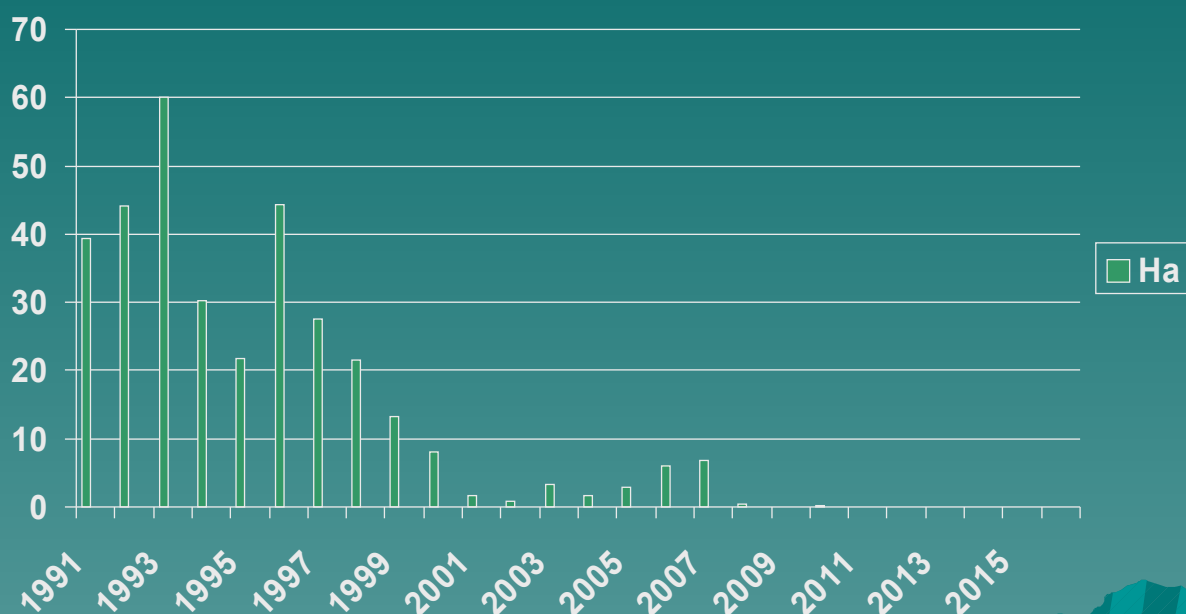

Strategie hospodaření v obecních lesích z roku 1995

1. Zvládnout kůrovcovou kalamitu
2. Zalesnit holiny
3. Nedělat další holiny
4. Podsadit proředěné porosty
5. Zvýšit podíl ostatních dřevin
6. Výchovou přispět k diferenciaci a stabilitě porostů

Stav holin k 31.12.

Do roku 2001

- ◆ Doznění kůrovcové kalamity
- ◆ Obnova holin
- ◆ Zpracovávání nahodilých těžeb
- ◆ Podsadby proředěných porostů
- ◆ Splněny úkoly 1 – 4 strategie

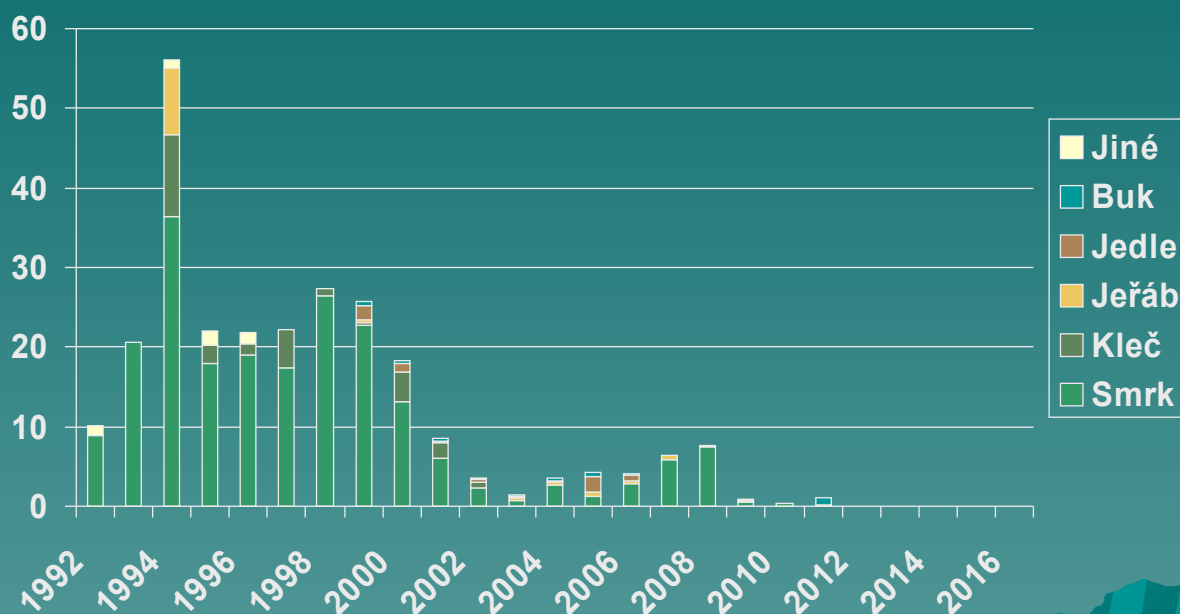

2002 - 2011

- ◆ Přihlášení se k principům Pro Silva
- ◆ Počátek vnášení MZD
- ◆ Strukturalizující prořezávky
- ◆ Zpracovávání následků kalamit
- ◆ Počátek plnění úkolů 5 - 6 strategie
- ◆ Dosažení milníku 1 – pokles nákladů pěstební činnosti z 2,5 mil Kč v roce 1995 na 0,3 mil Kč v r. 2011

Vývoj zalesnění včetně podsadeb

Principy Pro Silva

- ◆ Těžba jednotlivých stromů výběrným způsobem
- ◆ Maximální využití přirozené obnovy
- ◆ Pěstování smíšených porostů původních dřevin
- ◆ Podpora biodiverzity
- ◆ Ekonomických cílů je dosahováno maximálním využitím přirozených procesů

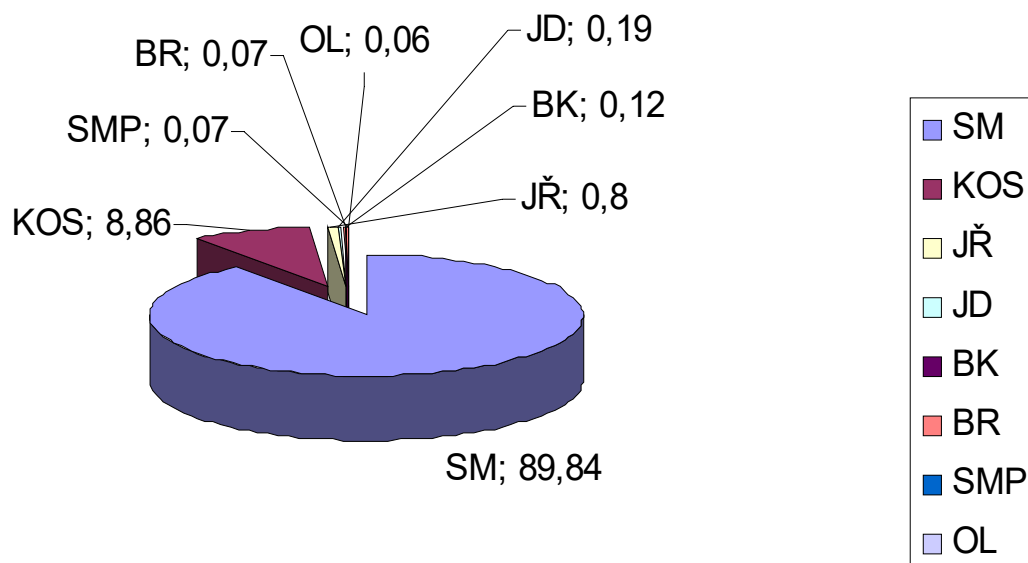
Kam dál

- ◆ Zadání – stabilní atraktivní les jako turistické zázemí města – samofinanc.
- ◆ Vize – strukturovaný, smíšený horský les přirozené dřevinné skladby
- ◆ Cíl – Maximálně věkově rozmanitý les se zastoupením dřevin přirozené dř. skladby v množství zajišťujícím jejich přirozenou obnovu připravený na klimatickou změnu

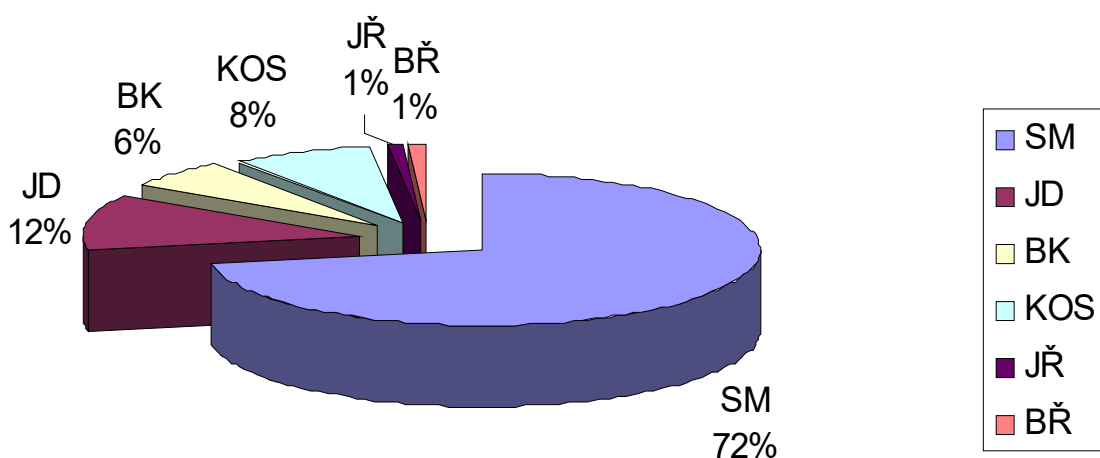
Věková struktura LHP 2012

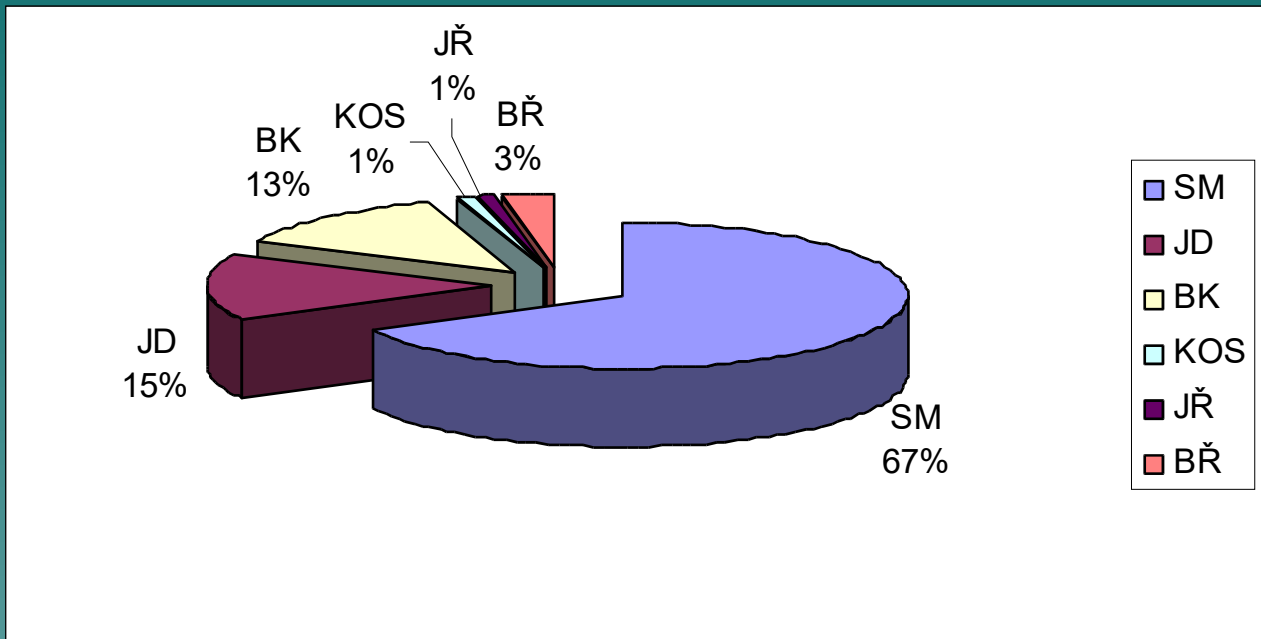
Současná dřevinná skladba (LHP 2012)

Přirozená dřevinná skladba (Dle SLT Průša)

Přirozená dřevinná skladba při posunu o 1 LVS

Strategie vnášení jiných dřevin

- ◆ Stále příliš vysoké stavy spárkaté zvěře bez optimistického výhledu na systémové řešení problému
- ◆ Nárazové (projektové) financování – problematičnost vynucených výdajů
- ◆ Cílem je dosáhnout dostatečného zastoupení MZD pro přirozenou obnovu v další generaci

Trvalá individuální ochrana

- ◆ Drahá cca 300,- Kč/ks
- ◆ Vhodná pouze pro nízké % MZD
- ◆ Minimální následné náklady
- ◆ Nižší riziko než oplocenka
- ◆ Osvědčený počet cca 100 ks/ha
- ◆ Cíl min10% MZD v dospělém porostu

Trvalá individuální ochrana

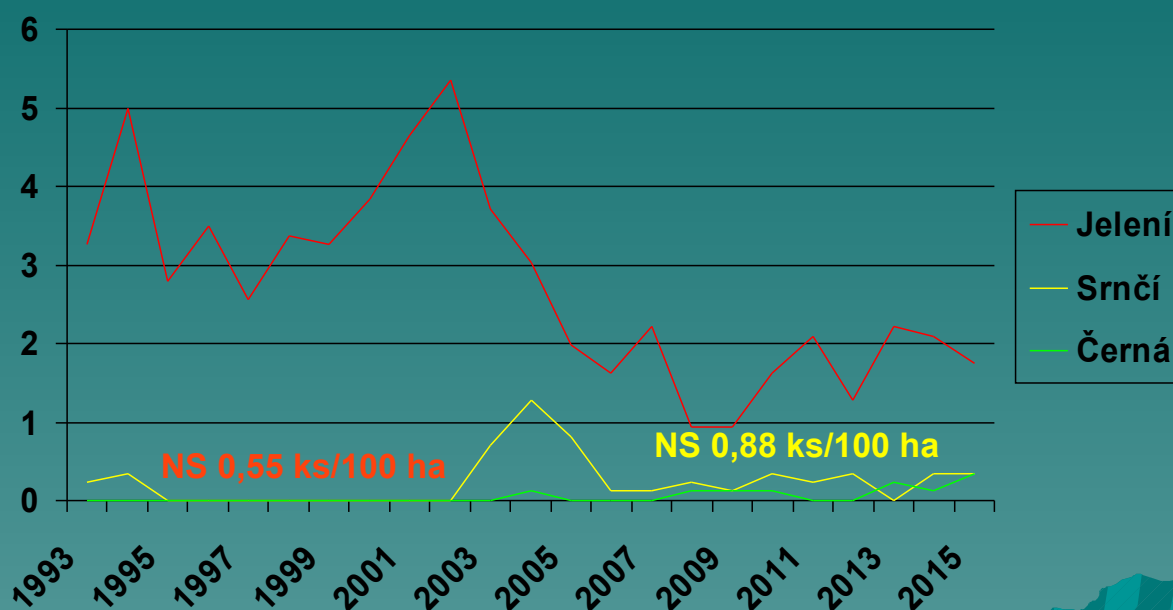
Ochrana proti loupaní

- ◆ Málo vhodných jedinců k ochraně cca 60 ks/ha
- ◆ Ovaz – negativně ovlivňuje statiku stromu, vynucené náklady na odstranění
- ◆ Nátěr – drahý, nejistý výsledek, spektakulární rentabilita 100 Kč/ks nyní = 725 Kč/ks za 100 let
- ◆ Silné prořezávky, rozčleňování, úživnost

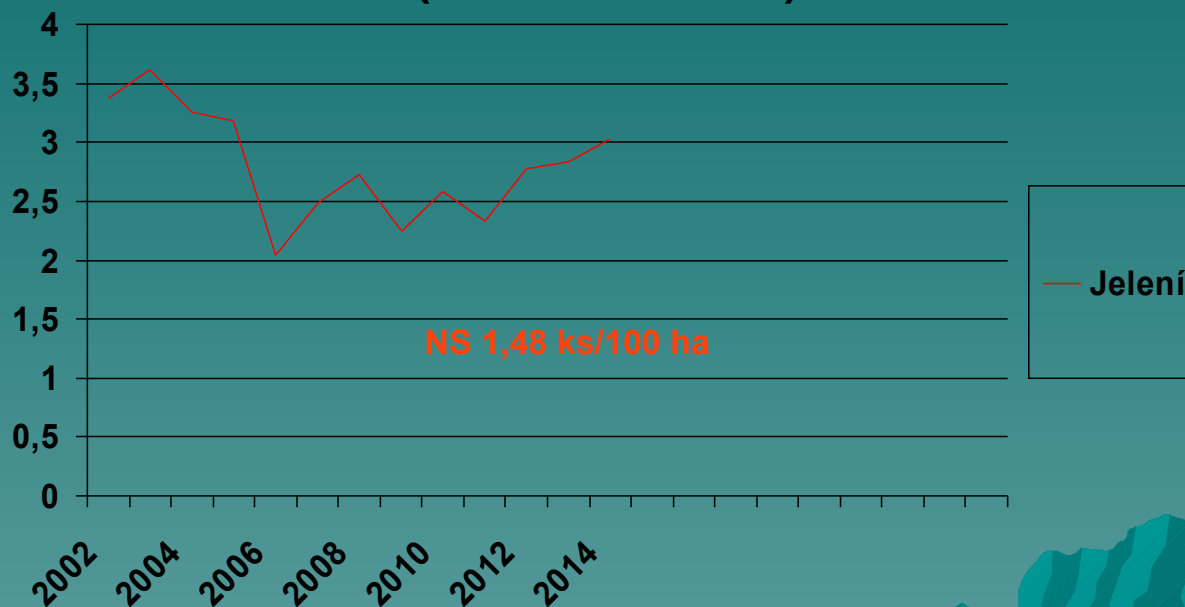
Ochrana proti loupání

Vývoj odstřelu od roku 1993 na 100 ha honitby Boží Dar

Vývoj odstřelu od roku 2002 na 100 ha honiteb ORP Ostrov (18000 ha)

Myslivost je služba jako každá jiná

- ◆ Plánování
- ◆ Plnění, kontrola
- ◆ Platba

Krušné hory už nemají čas

- ◆ Díky věkové skladbě dochází k masivnímu znehodnocování investic do zalesnění a ochrany kultur z minulých let
- ◆ Nelze efektivně reagovat na klimatickou změnu

Ale mají naději 📢

Krušné hory - jedno pohoří, dva přístupy k lesu i zvěři

(porovnání hospodaření s lesem a zvěří na dvou stranách hor
a způsob řešení problémů, za saskou stranu odpovídá S. Schusser, za božídarské lesy K. Picura)

Jaký byl výchozí stav lesa před 20-25 lety

Eibenstock: Před rokem 1990 dominovaly čisté smrkové porosty ve strukturách lesa věkových tříd. Mladé porosty byly většinou zanedbané a poškozené zvěří a sněhovými polomy. Obnova byla výhradně smrkem a místy modřínem z výsadeb. Staré porosty vykazovaly silné imisní škody a byly těženy holosečným způsobem.

Boží Dar: V roce 1995 převládaly stejnověké proředené smrkové porosty s vytěženými imisními soušemi a dozvuky kůrovcové kalamity podrostlé třtinou chloupkatou. Starší porosty byly postihovány každoročními polomy, mladší 60 let byly z 90% loupané, byl zde minimální rozsah kultur, tyto byly zkousané do kuželů, na ploše přesahující 20% majetku byly holiny.

Dtto zvěř

Eibenstock: Před 25 lety u nás byly katastrofální škody jelení zvěří. Téměř všechny smrkové porosty byly sloupané. Okus eliminoval všechny typické lesní byliny keře a listnáče. Stav jelení zvěře činil zhruba 8 Kusů/100 ha. V zimě se zvěř koncentrovala až na 20 Kusů/100 ha. Obyvatelstvo demonstrovalo na podzim 1989 i proti příliš vysokým stavům zvěře.

Boží Dar: Bez ochrany neodrostl ani smrk, veškeré poválečné porosty byly téměř 100% sloupané jelení zvěř byla vidět na loukách v desítkách až stovkách kusů, stabilní odstřely se pohybovaly mezi 3 a 4 ks/100 ha.

Jaké jsou přírodní podmínky – jsou opravdu (alespoň na hřebenu) srovnatelné?

Eibenstock: Klimatické a geologické poměry jsou ve vyšších a hřebenových polohách Krušných hor srovnatelné. Přestavba lesa na smíšený les probíhá v Eibenstocku především ve výškách mezi 500 a 850 m.n.m. V nadmořských výškách přes 850 m.n.m. jsou vnášeny další dřeviny v nízkých počtech kusů pro biologické obohacení.

Boží Dar: Nadmořská výška kolem 1000 m.n.m. Převažují kyselé chudé půdy s kritickým nedostatkem hořčíku, rašeliny a půdy silně ovlivněné vodou. Jsou zde každoroční zimní námrazy, pozdní mrazy a periodicky přichází období s bořivými větry.

Organizace lesního hospodaření (zejména v ochraně lesa a managementu zvěře)

Eibenstock: Vlastními zaměstnanci provádíme zhruba 15% všech prací. 85% prací provádí lesní službové firmy v rámci ročních výběrových řízení. Management zvěře řídí lesní správa. Stav biotopu se přestavbou lesa průběžně zlepšuje. Zvěř se nekrmí.

Boží Dar: Správa lesa přímo vlastníkem - městem, lesní práce provádí regionální živnostníci. Město je držitelem i uživatelem honitby.

Jaký je pěstební cíl, čeho chcete (vaše generace lesníků) dosáhnout

Eibenstock: Pěstebním cílem je vytvoření smíšených bohatě strukturovaných lesů, které budou udržitelně plnit všechny funkce lesa. Na každé ploše lesa se mají vyskytovat minimálně 4 dřeviny přirozené vegetace, které se mají samy zmlazovat. Buk, jedle, klen, a smrk jsou v regionu nejdůležitějšími dřevinami. Podíl smrku má být do roku 2100 snížen na 45%. V současné době byly zvýšeny podíly buku a jedle na 20% + 20% a klenů na 5%.

Boží Dar: Cílem je dosažení věkově a druhově rozmanitého lesa, se zastoupením dřevin přirozené druhové skladby v množství, které zajistí jejich přirozenou obnovu v další generaci. Doposud se podařilo zvýšit podíl jedle a buku z 0 na 0,19 a 0,12 %.

Jaké jsou aktuální „stavy“ zvěře, jaké zásadní problémy vznikají

Eibenstock: Aktuálně je stav jelení zvěře odhadován na 1,5 – 2 kusy/100 ha a stav srnčího na 5 – 6 kusů/100 ha. Okus i loupání je v tolerovatelných mezích. Stálou migrací a zlepšováním biotopu je tendence růstu stavů zvěře, čímž stoupá náročnost lovu.

Boží Dar: Stav zvěře se podařilo snížit na úroveň, že již odrůstá smrk bez ochrany proti okusu, obnova ostatních dřevin je stále blokována, rozsah loupání je nadále ekonomicky nepřijatelný s rostoucím trendem v posledních letech. Lesní širokolisté byliny se kromě oplocenek nevyskytují. Odstřely jelení zvěře pohybují kolem 2 ks/100 ha, a odstřely srnčího kolem 0,5 ks/100ha. Odhad početních stavů je díky velikosti honitby, migraci zvěře a úrovni znalostí čirá spekulace, ale dle zpětného propočtu by mohl činit 5 ks/100 ha jelení zvěře a 1,3ks/100 ha srnčího.

Jaká opatření jsou proti vlivu zvěře přijímána, jaká je účinnost a nákladovost

Eibenstock: Oplocenky se staví pouze ve výjimečných případech u hranic lesní správy na zhruba 5% obnovní plochy jedle nebo dubu. Buk již nepotřebuje ochranu. Zhruba

50% jedlových kultur ošetřujeme proti okusu. Ojedinele používáme ochranu proti loupání u jedle. Rozsah nového loupání byl v roce 2015

0,2 % plochy. Okus se vyskytoval u buku na 8%, a u jedle na 7% a smrku na 2% plochy.

Boží Dar: Největší rozsah ochrany proti zvěři tvoří individuální ochrana jedle, buku a jeřábu. Ke konci roku jsme měli na 445 ha majetku přes 5000 trvalých individuálních ochran. Oplocenky byly používány pouze tam, kde se přirozeně zmlazuje některá z přimíslených dřevin, nebo na kalamitních plochách. Proti loupání jsme zkoušeli

ovazy i nátěr. Všechna tato opatření jsou drahá a bez vnějších zdrojů nefinancovatelná, každé z těchto opatření má své poměrně podstatné „mouchy“. Ke snížení škod se snažíme využít i externalit turistického ruchu (rozdělení a zpřístupnění rozlehlé mlaziny cyklostezkou), či jiných lesnických opatření – rozčleňování linky = střelecké průseky.

Jaký je obraz lesa nyní – vidíte u souseda rozdíly?

Eibenstock: Dnes je les zdravý a roste bez významných ochranných opatření. Od roku 1989 se plocha podrostu (2. etáže) zvýšila z 0,4% na 50%. Všude nacházíme další dřeviny jako jedli, buk a klen. Na kalamitních plochách roste vedle smrku jeřáb, bříza a osika ve velkém rozsahu.

Boží Dar: Nemáme holiny, téměř veškeré porosty nad 80 let mají druhou etáž, smrk se zmlazuje spontánně, porosty se začínají diferencovat, smrkové mlaziny trpí loupáním, v části porostů odrůstá v individuální ochraně jedle buk a jeřáb, obnova dalších dřevin je blokována zvěří. Loupání má vzrůstající tendenci.

Čemu byste je přičetli?

Eibenstock: Klíčem k úspěchu je důslednost v provádění lovu a masivní přestavba lesa výsadbou, sítí a přirozenou obnovou.

Boží Dar: Rozdíly vidím především v početních stavech zvěře, dále v množství ostatních dřevin – vyšší úživnosti lesa u kolegů v Eibenstocku, i masivním turistickém ruchu v okolí Božího Daru, kdy zvěř je vytlačena z luk do lesa.

Organizace myslivosti - kdo reálně loví, jakou má motivaci, jaké jsou sankce za nesplnění čeho

Eibenstock: V zemských lesích je myslivost prováděna v režii lesní správy. Nájmy honiteb neexistují. Loví všichni zaměstnanci, včetně lesních dělníků a důchodců – bezplatně. Státní lesy vyplácejí náhradu výdajů v závislosti na výši odstřelu, a nasazení psů. Pro psy existuje odškodnění dle četnosti nasazení při nákupu či poranění. Privátní lovci mohou zakoupit roční povolenky za zhruba 357€. Kdo uloví nad 5 kusů spárkaté zvěře, dostává část peněz zpět. Vedení podniku uzavírá s lesními správami cílové dohody. V nich je řešena výše odstřelu i

tolerance okusu a loupání. Neplnění má vliv na prémie, hodnocení a služební postup.

Boží Dar: Malá honitba v sousedství pronajaté státní honitby. Myslivost běží v režii města ve spolupráci s místním loveckým spolkem, z celkového počtu členů spolku aktivně loví 20% osob, přes 60% odstřelu realizuje 1 osoba. Veškeré náklady spojené s myslivostí

hradí spolek. Motivace hobby myslivců –

každý 4. ulovený kus si mohou ponechat.

Jaké jsou výsledky odlovu, kvality zvěře z pohledu kondice, trofejí, ...

Eibenstock: Kvalita trofejí nehraje roli.

Neexistují přehlídky trofejí. Myslivost již není předmětem obchodu, ale služba pro pěstování lesa. V roce 2015 byl dosažen na úseku myslivosti (bez nákladů na ochranu proti zvěři) negativní hospodářský výsledek ve výši – 30.000 € . Současné dochází k průběžnému růstu příjmů díky lepší kvalitě prodáváného dříví, přirozenou obnovou a úsporou nákladů na ochranu lesa proti zvěři.

Boží Dar: Kvalita trofejí je osobní věcí myslivce – vyložení chovného jelena se většina členů spolku stydí střílet. Ze strany města není sledována.

Jaké jsou parametry „průběžného kusu“?

Eibenstock: Srncí se neplánuje. Loví se všechny věkové třídy a kvality. Srnci a čipleny mají dobu lovu od 16.04. do 31.01. (tedy i v zimě v lýči), srnčata a srny od 1. srpna do 31. ledna. Jelení zvěř má plán dle počtu kusů. Kvalita jelenů není předepsána. Od váhy trofeje 3 kg musejí být trofeje personálem a držiteli povolenek uhrazeny. Reglace u muflonů a dančí zvěře jsou podobné.

Boží Dar: Nesleduje se. Odstřel je zaměřen zejména na holou zvěř – jelen nemá mladé.

Organizace lovu – předpoklady, nejčastější / nejúčinnější metody, motivace

Eibenstock: Myslivost má na lesní správě Eibenstock přednostní postavení. Od října do ledna se konají dvakrát týdně naháňky, kterých se smějí účastnit všichni pracovníci ve službě. V listopadu a lednu se konají naháňkové víkendy s hosty (bezplatně) se dvěma naháňkami a večerní čekanou. Pro vnašení nakupujeme jablečné výlisky a oves. Individuelní lov se provádí většinou společně jako hromadná čekaná. Každý rok provádíme školení a trénink ve střeleckém kině. Pro motivaci myslivců se zřizují lovecké chaty jako místa pro setkávání. Nejúspěšnější držitelé povolenek k lovu obdrží bezplatnou povolenku k lovu odstřelového jelena. Lesní personál může obdržet prémie.

Boží Dar: Individuelní lov přes 95% odstřelu, převážně čekaná na rozčleňovacích linkách v mlazinách. 1-2 naháňky ročně minimální úspěšnost. Jednou ročně povinný střelecký trénink.

Přestavbou a důslednou mysliveckou strategií k multifunkčnímu trvale tvořivému lesu

Exkurzní průvodce k odborné exkurzi Pro Silva Bohemica dne
07.10.2016 na Forstbezirk Eibenstock

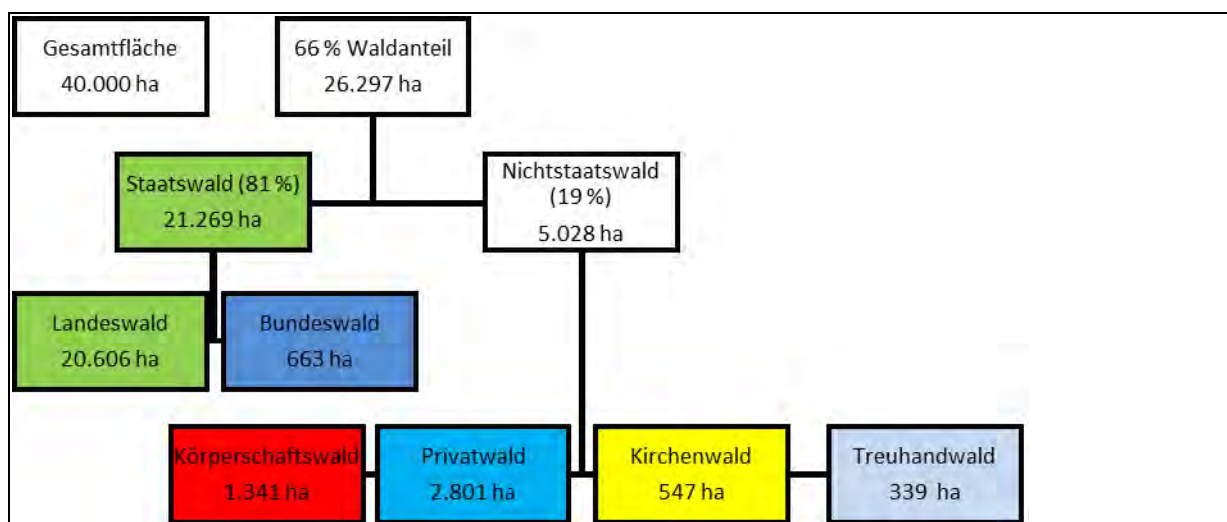

I. Forstbezirk Eibenstock – krátká charakteristika

Poloha:	Západní Krušné hory / Vogtland Landkreise Aue - Schwarzenberg a Vogtlandkreis
Nadmořské výšky:	324-1 019 m.n.m.
Růstová oblast:	Krušné hory
Růstový okrsek:	Západní horní Krušné hory a Severozápadní hřeben Krušných hor
Plocha lesa:	26 215 ha Celkové plochy Z toho 20 997 ha porostní plocha - les v zemském vlastnictví

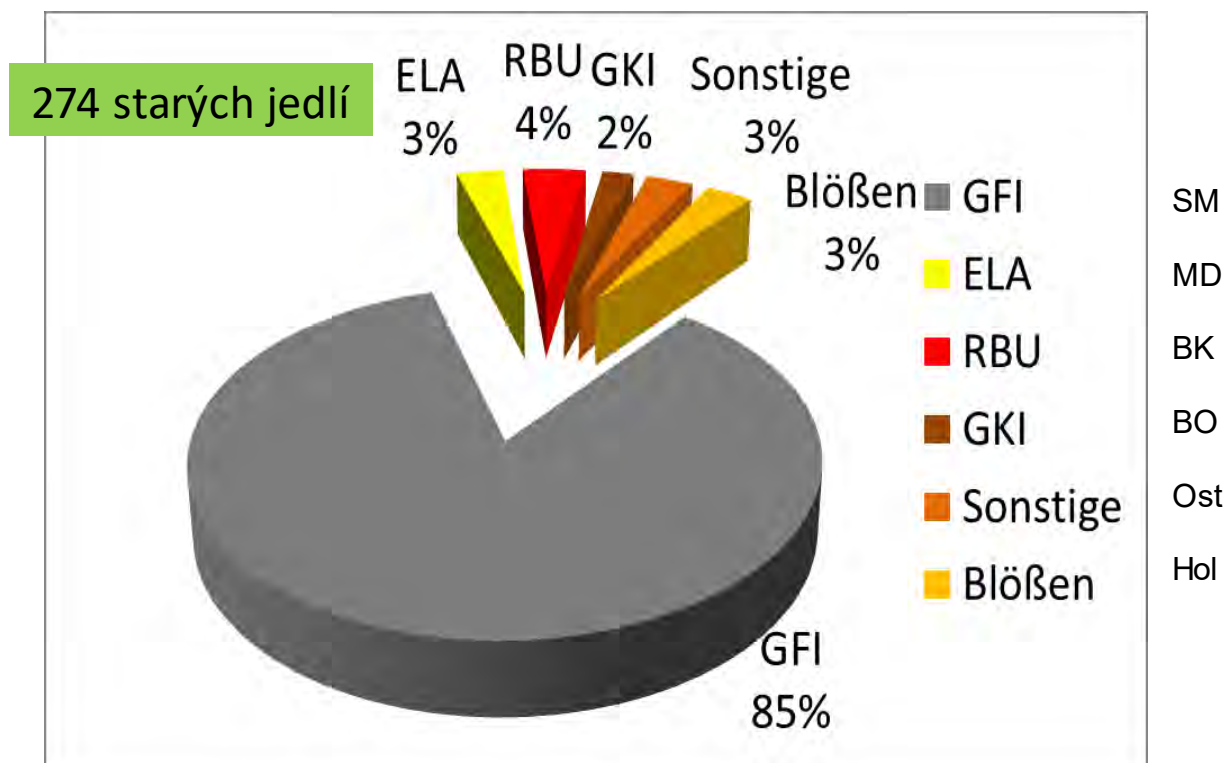
Vlastnictví lesa:

Druhy vlastnictví na Forstbezirk Eibenstock

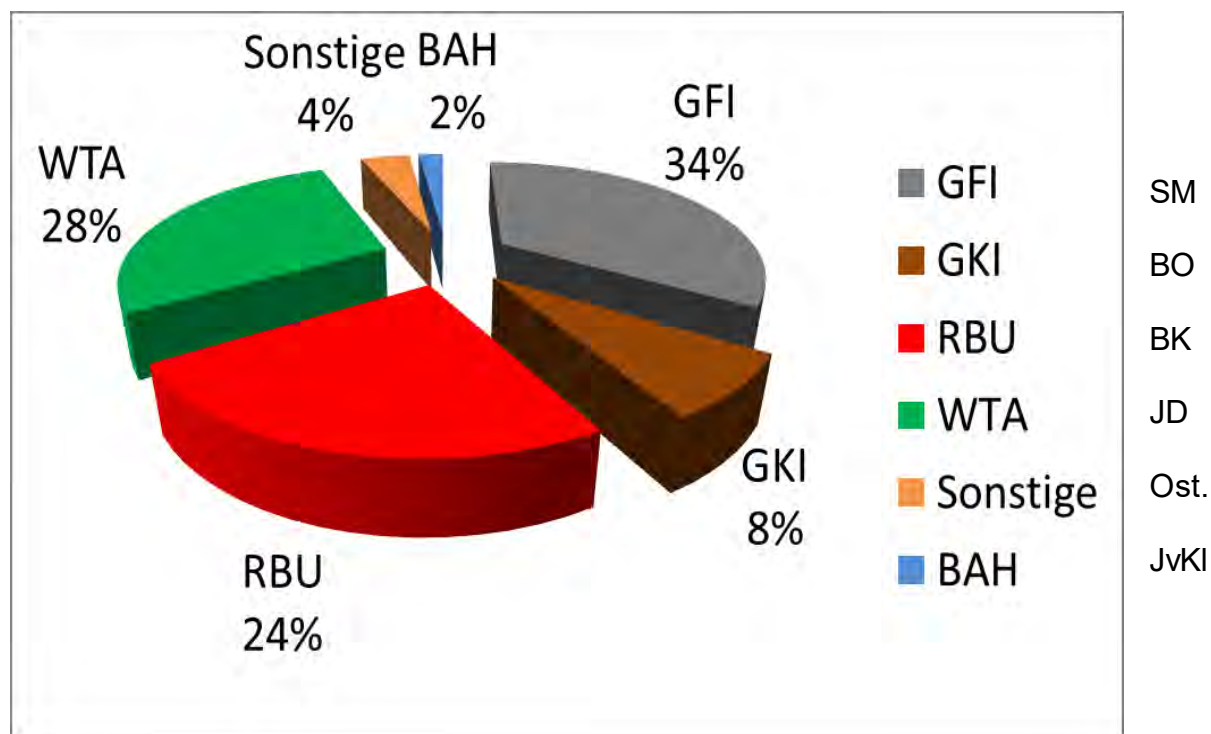

Organizace:	11 Zemských revírů, 2 revíry odborné správy, 1 Lesní škola, 55 Lesních dělníků, 34 THP, 14 učňů
přirozená lesní společenstva:	Suchopýrová smrčina, Suchopýrová smrková bučina, Biková jedlosmrková bučina, Biková dubová bučina
Podloží:	80% Eibenstocká žula, 20% Fylit
Půdy:	Podzol, Hnědý podzol, Humusový stagnoglej, Vrchovištní rašelina, Hnědá lesní půda
Srážky:	800 - 1200 mm
Teplota:	5 - 6 °C

Dřevinná skladba v horní etáži:

Dřevinná skladba v 16. století:

LHP:	k 01.01.2008 nové zařízení	
Zásoba:	ca. 400 m ³ /ha , zdroj spolková NIL 3	
Běžný přírůstek:	ca. 11,4 m ³ /a*ha	
Výše těžby:	8,5 m ³ /rok /ha 175.000 m ³ /rok	
Ochrana krajiny:	Naturpark Westerzgebirge-Vogtland (82 % plochy lesa)	
Ochrana přírody:	11 Přírodních rezervací 43 Plošných přírodních památek	
Ochrana vod:	60 % plochy lesa se nachází v ochranném pásmu vodního zdroje (20 % pitné vody Saska)	
Biotope (§ 26) v lese Wald:	730 kusů (1 051 ha)	
Oblasti Natura 2000:	13 kusů (3 372 ha)	
Obnovní plocha:	ca. 170 ha/rok	
Kalamity:	2005 Letní bouře	160 000 m ³
	2006 Ledovka	100 000 m ³
	2007 Orkán Kyrill	375 000 m ³
	2008 Orkán Emma	43 000 m ³
	2008 Kůrovec	23 000 m ³
	2009 Ledovka/hmyz	26 000 m ³
	2010 Kůrovec	5 000 m ³
	2011 Sníh	22 000 m ³
	2015 Vítr	30 000 m ³
	Celkem 2005 – 2015:	784 000 m³

II. Pěstební cíle a zásady na Forstbezirk Eibenstock

Pěstební směr

Dle saského lesního zákona (§1) jsou si produkční-, ochranná-, sociální- a kulturní funkce lesa rovnocenné. Pěstební zásady na Forstbezirk Eibenstock jsou zaměřené na udržitelnou optimalizaci všech funkcí lesa k užívání veřejnosti a vlastníků.

Ve smyslu celostního pojetí lesa je les současně životním prostorem mnoha živočišných a rostlinných druhů, jako místo dynamických vývojových procesů a nezbytný obnovitelný zdroj surovin.

Ochranou půdy, vody a ovzduší zůstávají naše životní potřeby trvale udrženy. Vázání oxidu uhličitého v lese a dřevěných produktech má pro vývoj klimatu rostoucí význam.

Zvláště ve venkovském prostoru Krušných hor má práce v lese tradici. Zajišťuje práci a příjem, což je velikým přínosem pro udržení sociálních struktur v našem regionu.

Návštěvníci v našich lesích nacházejí přírodní zážitky, uvolnění, dobrodružství, a pohyb. Les se tak stává zdrojem energie pro všední den. Podle vztahu k lesu a jeho stavu je možno posuzovat kulturnost společnosti.

Udržení a zlepšení stanovištního potenciálu

K tomu slouží důsledné využívání clonných a výběrných těžebních postupů. Holoseče, obrubné seče a Räumungen jsou používány výjimečně při zdůvodněných opatřeních pro podporu světlomilných dřevin. Půdu šetřící postupy při těžbě a přibližování mají udržet produktivitu lesní půdy. Přecházíme na odstupy vyklizovacích linek 40 m.

Půdotvorné a meliorační procesy se musí zapojit do přirozených procesů a probíhat v rámci péče o les. Těžba jednotlivých stromů a ponechávání pokud možno vysokého podílu biomasy v lese redukuje přerušení koloběhu živin na minimum. Využívání klestu a těžebních zbytků k získávání energie z tohoto důvodu odmítáme. Stálé zastínění slouží k udržení příznivého klimatu pro přírůst i obnovu. Podporou měkkých listnáčů dochází k melioraci půdy. Na chemické přípravky na ochranu rostlin rezignujeme. Vápnění probíhá na základě půdních rozborů pro kompenzaci ztráty živin.

Stanovištně odpovídající volba dřevin a udržení genetických zdrojů

Používá se výhradně vhodný semenný a sadební materiál ověřeného a uznaného původu. Vzhledem k přirozenému lesnímu společenstvu je to na Forstbezirk Eibenstock především buk, smrk, jedle a klen. Především se používají autochtonní původy. Přirozená obnova se dlouhodobě stává běžným postupem, a tak bude biologickou automatizací spořit náklady. Vysoký obnovní potenciál zajišťuje dynamiku a minimalizuje provozní riziko. Síje vedou k vhodnému rozvoji kořenových systémů a tím k vyšší stabilitě. Doplnují na vhodných stanovištích výsadbu.

Účast nepůvodních, nebo přirozenému lesnímu společenstvu neodpovídajících, dřevin je možná za předpokladu, že se zmlazují, neutlačují domácí dřeviny a nepůsobí negativně na půdu.

Péče o porostní zásobu a vytváření strukturálně bohatých smíšených lesů.

Přestavba pasečného lesa, na les trvale plně tvořivý (Dauerwald) jehož základním principem je trvalost je základním úkolem lesní správy. Postupně budou výrazy obmýtlí, věkové třídy, probírky a mýtní těžby ztrácet svůj význam. Současně se bude cílová tloušťka čím dál více stávat kritériem pro individuální mýtní zralost.

Velký význam přikládáme smíšení a strukturální rozmanitosti. Dlouhodobě má vzniknout v lese na LS Eibenstock těsné soužití různě velkých jednotlivých stromů, nárostů, skupinek a skupin, za účasti všech věkových stupňů a pokud možno mnoha dřevin. Průběžný výběr a péče o porostní zásobu povedou postupně ke strukturálnímu bohatství a tím k lesu trvale plně tvořivému (Dauerwaldu). Zásahy se dějí v relativně krátkých intervalech s nízkou intenzitou.

Přírodě vzdálené čistě jehličnaté porosty vně jejich přirozeného prostředí jsou důsledně přestavovány na smíšené porosty s vysokým podílem listnáčů. Díky dlouhodobému zastínění probíhá regulace dřevinné skladby, kvality i konkurující vegetace. Využívání přirozených diferencujících procesů minimalizuje náklady na péči.

Zlepšování výnosové situace a minimalizace rizika

Optimální strukturou zásob a těžeb bude docházet dlouhodobě ke zvyšování výnosů. Přirozená obnova, samodiferenciace a minimalizovaná nutnost ochranných opatření redukuje náklady.

Postupně roste podíl cenných sortimentů. Stromy u nichž se dá očekávat produkce cenného dříví jsou v případě potřeby vyvětvovány a po kvalifikační fázi jsou důsledně uvolňovány, aby vytvořily velké koruny. To se týká především dřevin jako javor klen, buk lesní, dub, modřín a douglaska. Na odpovídajících stanovištích ale také jedle, smrk, borovice a bříza.

Vysoké zásoby různých dřevin a kvalit umožňují rychlou reakci na aktuální situaci na trhu dříví. Rozmanitostí struktur a směsí se zvyšuje stabilita lesa. Vysoká stabilita jednotlivých stromů zaručuje nižší riziko při působení větru, ledu, sněhu i imisí. Udržení skupinových struktur má stabilizovat smrkové porosty na podmáčených stanovištích a v hřebevových polohách.

Rozmanitost dřevin předchází hmyzovým kalamitám. Snížené provozní riziko budoucích struktur lesa trvale plně tvořivého (Dauerwaldu) se rovněž pozitivně projeví na výnosové situaci. Les trvale plně tvořivý (Dauerwald) spojuje biologicko – ekologickou udržitelnost s udržitelností ekonomicko – sociální.

Udržení a zvýšení biologické rozmanitosti

Druhá rozmanitost je výrazem jak lidské kultury, tak nerušeného vývoje přírody. Cenné biotopy les obývajících druhů jsou na LS udržovány a rozšiřovány. Výchozí (v širším slova smyslu) těžba dříví a ochrana přírody se dějí v zájmu propojení biotopů na celé ploše. Vedle toho jsou nutné i totální rezervace ve zvláště citlivých územích (rašeliny).

Vytvoření rozmanitých mozaikových struktur v lese vede k rozmanitosti biotopů. Vysoký podíl mrtvého dříví slouží k provázání biotopů, přičemž například pro teplomilné druhy jsou okraje cest rozšiřovány a udržovány volné. Vodní toky jsou renaturovány a přírodě blízké osázeny listnáči. Pomocí přehrázek znovu zavodňujeme rašeliniště. Další opatření ke zvýšení biologické rozmanitosti jsou ochrana remízků, úprava lesních okrajů křovisky a zakládání malých vodních nádrží.

Genetická rozmanitost bude udržena díky průběžné přirozené obnově. Evoluční procesy k přizpůsobení změněným přírodním podmínkám tak mohou stále probíhat.

Zvyšování sociálních vlivů lesa

Strukturálně bohaté smíšené a staré lesy jsou emočně přitažlivější než stejnověké monokultury. V přetechizovaném světě bude do budoucna stále důležitější poskytnout biologickému produktu "Člověk" útočiště pro uvolnění a zotavení. Podle technických parametrů zařízený les nemůže tuto funkci splnit. Poptávána bude rozmanitost, přirozenost a zážitky. Pasečný les se svými monokulturami nic z toho nenabízí.

Forstbezirk Eibenstock má díky své poloze a ucelenosti enormní potenciál do budoucna. Obhospodařování lesa musí zohledňovat zájmy návštěvníků a reagovat přiměřenými strategiemi. K tomu patří péče o rozsáhlou cestní síť, koncentrace těžeb do mrazivých období, zakládání výhledů, naučných stezek i průvodcovská činnost.

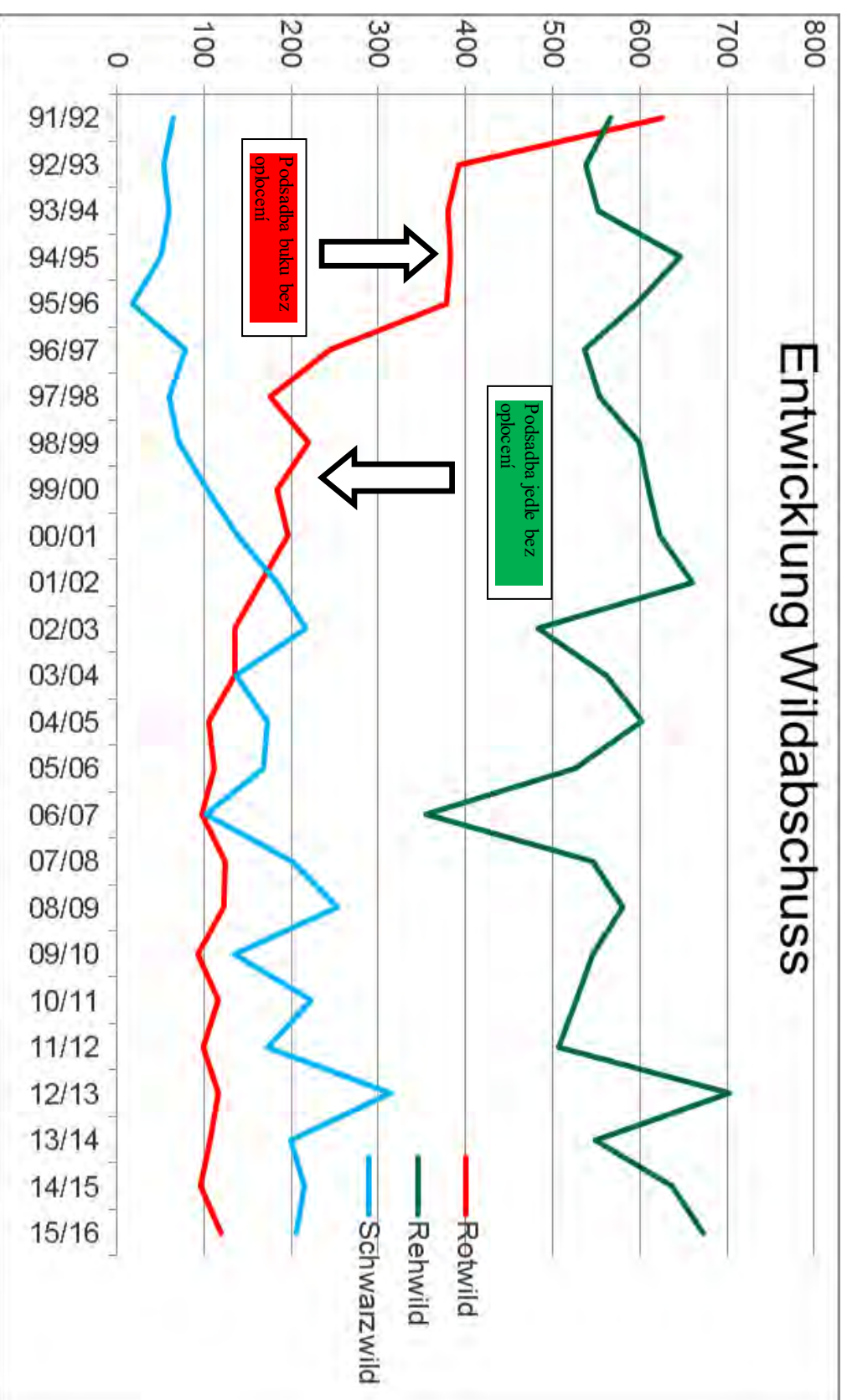
S 50 % plochy v ochranných pásmech vodních zdrojů má LS strategickou roli z hlediska kvality vody v regionu. Současně les slouží jako povodňový pufr. To podmiňuje průběžnou přestavbu lesa na smíšený s intenzivní ochranou půdy.

Dosažení pro les únosných stavů spárkaté zněře

Stavy zvěře jsou upraveny na pěstebně únosnou výši. Přirozená obnova a přestavba lesa musí být možné bez významnějších ochranných opatření. Aby byla přestavba lesa rychle úspěšná na větší ploše, platí to i pro okusem zvláště ohrožené dřeviny jako jedle a javor klen.

Optimální stavy zvěře nemusí být myslivecky atraktivní. Zdravé populace zvěře budou udrženy díky modernímu managementu zvěře v nízkých počtech. Finanční výnosy myslivosti jsou nutné k pokrytí nákladů lovu. Nejsou však primárním cílem a jsou podřízeny celkovému cíli - ochraně investic na vytvoření stabilních lesů. Díky přiměřeným stavům zvěře bude podporována druhově bohatá stanovištně původní flora a zajištěna udržitelná funkce koloběhu živin.

III. Myslivecká statistika

Finanční výsledky výkonu Myslivost

Udržitelná přestavba lesa nebo „černá čísla“ nejsou bez účinné redukce stavů spárkaté zvěře možné

- Roční ztráta na výnosech díky starému loupání před rokem 1990 na LS: Zhruba 2 Mil. € ; v Saských lesích zhruba 10 Mil. €
- Nové procento loupání dle inventarizace škod < 1
- Výnosy z myslivosti po odečtení nákladů: - 30 Tis. €/rok ; negativní
- Náklady na ochranu lesa proti zvěři: 400.000 €/rok (Individuelní ochrana jedle; ale jen 5 ha oplocenek při 170 ha obnovy/rok = 3% obnovní plochy)
- Úspory jsou možné jen snížením nákladů ochranných opatření (oplocenky atd.).
- Úspora díky nerealizovaným oplocenkám 2015: 600.000 € (BK,JD,JVKL, DB)
- Nezbytná hustota jelení zvěře: < 1,0 ks/100 ha

Relativně vyrovnaný odstřel při tolerovatelném loupání a okusu

